

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A
SPORTU

Bakalářská práce

Odezva fanoušků na sportovní imigranty v českém
fotbalu

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. William Morea Crossan, Ph.D.

Vypracoval:
Martin Chalupník

Praha, srpen 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Odezva fanoušků na sportovní imigranty v českém fotbalu“ zpracoval/a samostatně a že jsem uvedl/a všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne .....

.....

podpis

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval vedoucímu své bakalářské práce

Mgr. Williamu Morea Crossanovi, Ph.D. za rady, připomínky a odborné vedení při psaní práce.

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Abstrakt

Název: Odezva fanoušků na sportovní imigranty v českém fotbalu

Cíl práce: Určení převažujícího postoje fanouškovské základny českých fotbalových týmů vůči sportovním imigrantům.

Použité metody: V bakalářské práci byla použita kvantitativní metoda, elektronické dotazování. Pro výzkum byl vytvořen dotazník na webu Survio.com. Odkaz na tento dotazník byl umístěn na sociální síti Facebook, ve facebookových skupinách souvisejících s fotbalovou tematikou. Sběr dat probíhal přibližně tři týdny. Získaná data byla zpracována pomocí počítačové techniky.

Výsledky: Výzkum přinesl informace, které dosud v oblasti českého fotbalu chyběly. Tyto informace byly využity k sestavení doporučení českým fotbalovým klubům pro práci se sportovními imigranty.

Klíčová slova: sportovní migrace, dotazování fanoušků, český fotbal

Abstract

Title: Fan response to sporting immigrants in Czech football

Objectives: Determining the most common Czech fans attitudes towards sport immigrants.

Methods: Quantitative methodology was used for this thesis, in the form of an electronic poll which was made via the Survio.com website. The link leading to this survey was posted on the social network Facebook, in closed groups about football. Data collection took circa three weeks. The obtained data were then processed using computer technology.

Results: The study generated unique data which Czech football lacked thus far. This data was used for recommendations towards Czech football clubs about using sport immigrants.

Keywords: sport migration, fan survey, Czech football

OBSAH

1. Úvod.....	9
1.1 Cíle práce	10
1.1.1 Výzkumné otázky	10
2. Teoretická východiska	11
2.1 Migrace ve sportu	11
2.1.1 Zeměpisné určení migrace sportovců	12
2.1.2 Motivace sportovních migrantů	12
2.1.3 Důsledky sportovní migrace	14
2.1.4 Odezva fanoušků na sportovní migranty	16
2.2 Sportovní migrace ve světovém fotbale.....	17
2.2.1 Fotbalový světový systém.....	17
2.2.2 Využití sportovní migrace v čínském fotbalu	19
2.2.3 Využití sportovní migrace ve fotbalových soutěžích v USA.....	19
2.2.4 Vývoj sportovní migrace v evropských fotbalových soutěžích.....	20
2.2.5 Afričtí fotbalisté jako sportovní migranti.....	23
2.3 Sportovní migrace v návaznosti na marketing.....	26
2.3.1 Vliv sportovních migrantů na tvorbu hodnoty značky	26
2.3.2 Xenofobie v českém fotbale	28
3. Metodologie	30
3.1 Přípravná fáze výzkumu	30
3.2 Realizační fáze výzkumu	31
3.3 Hodnotící fáze výzkumu	31
4. Analytická část.....	33
4.1 Cizinci v první české fotbalové lize.....	33

4.2 Výsledky výzkumu	34
4.2.1 Otázky zaměřující se na fotbalovou angažovanost.....	35
4.2.2 Otázky zkoumající odezvu na současný stav sportovní imigrace v ČR	38
4.2.3 Otázky zaměřující se na domněnky respondentů	46
4.2.4 Otázky identifikační.....	49
4.3 Interpretace výsledků výzkumu	51
4.3.1 Odezva fanoušků Sparty	51
4.3.2 Rozdíly u věkových skupin.....	52
5. Diskuse.....	54
6. Závěr a doporučení	56
7. Použitá literatura a internetové zdroje	58

1. Úvod

Se současným fenoménem globalizace velmi úzce souvisí také jev zvaný migrace. V oblasti sociologie se jedná o přemísťování osob přes hranice, spojené se změnou místa bydliště na kratší či delší dobu, případně i natrvalo. V posledních desítkách let se tyto skutečnosti velmi razantně projevují i ve sféře sportu, kde se mluví o migraci ve sportu.

Nejčastěji se jedná o migraci samotných sportovců mezi sportovními organizacemi v rozdílných zemích. Nelze však opomenout ani migraci dalších zaměstnanců podílejících se na chodu těchto organizací. Mezi ně patří zejména trenéři, kustodi, manažeři nebo také skauti.

Tento trend se v posledních letech velmi úzce dotýká i českého prostředí. Některé kluby a také celá sportovní odvětví mají v České republice tradici velmi častého přijímání zahraničních hráčů. Jako příklad lze využít českou nejvyšší basketbalovou a volejbalovou soutěž.

Specifickou s ohledem na účast migrantů je v současnosti také česká 1. fotbalová liga. Na kluby, které v ní působí je vyvíjen stále větší tlak ze strany fanoušků, kteří mají právě díky globalizaci a rozšíření fotbalových přenosů z jiných zemí vyšší požadavky než dříve. S tím souvisí také tlak na konkurenceschopnost českých týmů v evropských soutěžích. Tento tlak logicky vyústil v agresivnější chování klubů na přestupovém trhu a to nejen tuzemském, ale stále častěji také mezinárodním.

Právě tyto zásahy do struktur uvnitř klubu by však neměli nijak narušit chod klubu a pokud možno být v souladu s jeho dlouholetou koncepcí. Velmi často se proto objevují otázky, které nemají zcela jednoznačnou odpověď. Jaký je ideální počet zahraničních hráčů v klubu? Ohrožují se tím hráči z mateřské země? Odpovědi na tyto otázky lze hledat jen velmi složitě a jsou ovlivněny velkým množstvím proměnlivých faktorů, a proto se jimi tato práce nebude zabývat.

Objevují se však i další otázky, které jsou podstatné pro tuto práci. Mezi ně patří hlavně otázky vycházející ze vztahu mezi fanoušky a migranty. Jak vnímají přítomnost migrantů v klubu fanoušci? Očekávají fanoušci od migrantů rozdílné výkony než od českých hráčů? Tyto a další podobné otázky lze zodpovědět komunikací s fanoušky a k tomu právě slouží tato práce.

1.1 Cíle práce

Hlavním cílem práce je pomocí kvantitativního výzkumu určit převažující postoje fanouškovské základny českých fotbalových klubů ke sportovním migrantům.

Dílními úkoly jsou shrnutí problematiky sportovní migrace a její vazby na marketing, zejména na hodnotu značky, a také představení motivace sportovních migrantů, důsledků sportovní migrace a vývoje počtu sportovních migrantů ve sportovních soutěžích.

1.1.1 Výzkumné otázky

- 1) Vnímají fotbaloví fanoušci současný vývoj v počtu zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize?
- 2) Vnímají fanoušci rozdílně domácí a zahraniční hráče v 1. české fotbalové lize?
- 3) Považují fanoušci nákup hráčů ze zahraničí za nezbytnou součást dlouhodobé koncepce českého fotbalu?
- 4) Uvítali by fanoušci větší příliv hráčů ze zahraničí do 1. české fotbalové ligy?
- 5) Domnívají se fanoušci, že by měla fotbalová asociace zpřísnit kritéria týkající se počtu cizinců v 1. české fotbalové lize?

2. Teoretická východiska

2.1 Migrace ve sportu

Na konci 20. století se stále častěji objevují sportovci, kteří ze své mateřské země odchází do zahraničí, aby tam využili svůj talent. Na počátku 80. let 20. století se začínají poprvé tímto jevem do hloubky zabývat také akademici několika různých sfér. Zejména BALE a MAGUIRE (1994) položili v devadesátých letech základy pro další důkladná zkoumání a případové studie.

I přes tuto snahu právě sám Maguire (2004) tvrdí, že výzkum věnující se sportovní migraci je teprve ve svých začátcích. Od té doby již uplynulo několik let a přes velmi výraznou akceleraci sportovní migrace v globálním měřítku, se stále studium sportovní migrace netěší takovému drobnohledu, jaký by si zcela jistě zasloužila.

Společně se stále rapidnějším rozvojem globalizace souvisí také rozvoj sportu v globálním měřítku. S postupem času se objevuje stále větší a větší množství profesionálních sportovců, zejména mužů, kteří nabízejí svou pracovní činnost mimo svou domovskou zemi (Stead a Maguire, 2000).

Sportovní migrace má oproti jiným pracovním migracím svá specifika. Ve většině případů přicházejí migranti do cizí země již v ekonomicky stabilní situaci, protože velmi často nabídka pracovního kontraktu předchází samotnému příjezdu do země. Sportovní migranti také častěji přicházejí do cizí země a svou rodinu nechávají v zemi mateřské (Carter, 2007).

Fotbal má dominantní postavení, co se sportovní migrace týče. Toto postavení je způsobené obrovskou popularitou fotbalu v celosvětovém měřítku a v dnešní době již tradičním uspořádáním předních světových fotbalových lig. V současnosti se také začínají objevovat na fotbalové mapě nové národy a regiony, jejichž fotbalisté mají velký dopad na konkurenci v mezinárodním fotbale. (Stead a Maguire, 2000).

Pohyb fotbalistů mezi různými zeměmi je součástí mezinárodního fotbalu již několik let, ale v současnosti se důležitost těchto přesunů stává ještě markantnější, zejména v Evropě. Jak uvádí MAGUIRE a STEAD (1998), většina těchto přesunů probíhá více či méně předvídatelně a zmapování těchto přesunů tedy není tak složité.

2.1.1 Zeměpisné určení migrace sportovců

Většina dostupné literatury a zejména MAGUIRE (2004), poukazuje zcela shodně na tři úrovně sportovní migrace: 1. na území jednoho státu, 2. mezi dvěma státy v rámci jednoho kontinentu, 3. mezi různými kontinenty.

Nejzřetelnějším příkladem první úrovně jsou přestupy v rámci fotbalových soutěží ve Velké Británii, kde má výsostní postavení anglická Premier League, do které přicházejí talentovaní hráči z jiných ostrovních lig, například skotské a velšské.

Druhý příklad migrace mezi dvěma státy v rámci jednoho kontinentu lze nejlépe ukázat na příkladu evropského fotbalu. Talentovaní a ti nejlepší hráči z jednotlivých evropských lig se stahují do předních lig Evropy, které tvoří zejména liga anglická, španělská, německá, francouzská a také italská. V těchto ligách bývá velmi často vysoký počet hráčů ze zahraničí, protože se tyto ligy dají považovat za určité „magnety“ nejlepších hráčů z jiných evropských lig. Něco podobného se děje i v jiných sportech, jako příklady můžeme využít švédskou florbalovou ligu, nebo španělskou basketbalovou ligu, jak potvrzuje JIMÉNEZ, LORENZO, IBANEZ (2009).

Velmi výrazný podíl na mezikontinentální migraci má Severní Amerika, zejména zde dominují Spojené státy americké. Právě dominance USA je znatelná oběma směry, tedy jak v přílivu sportovních migrantů do USA, ale také odlivem talentovaných sportovců z USA do Evropy nebo Asie. Velký příliv je způsoben dominantním postavením amerických lig ve světě. Mezi tyto dominantní ligy patří zejména hokejová NHL, basketbalová NBA a baseballová MLB. Nelze ani pominout důležitou roli studentů, kteří díky sportovním stipendiím přichází na americké univerzity z celého světa (Stead a Maguire, 2000).

2.1.2 Motivace sportovních migrantů

Při rozhodování migrantů, zda opustí svou zemi, hraje roli mnoho faktorů, které STEAD a MAGUIRE (2000) nazývají motivačními faktory. Jsou to určitá pro a proti, které migrant zvažuje před odchodem do cizí země.

Velmi často dochází k mylné domněnce, že dominantním motivačním faktorem při migraci je aspekt ekonomický. To však rozhodně není pravda, a jak uvádí STEAD a MAGUIRE (2000), takřka vždy se na migraci podílí hned několik aspektů ve vzájemném působení. Mimo již zmíněného aspektu ekonomického, lze určit také

aspekty geografické, politické nebo kulturní. Právě politické a kulturní aspekty jsou velmi podstatné při rozhodování sportovců pro migraci mezi Českou a Slovenskou republikou (Lanfranchi a Taylor, 2001). Právě jazyková, kulturní a sociální podobnost těchto dvou zemí v kombinaci se společnou historií a příznivou vzájemnou geografickou polohou, umožňují sportovním migrantům působit v sousední zemi s pocitem takřka mateřské země.

MAGUIRE (2004) dále poukazuje na faktory, které jsou pro sportovní migraci specifické. Mezi ně patří již zavedené migrační proudy (jako příklad lze uvést proud mířící z Afriky do Francie), zažitá stereotypy o vlastnostech nebo schopnostech ostatních národů a v neposlední řadě také cíle a hlavně rodina sportovce.

Velmi zajímavým příkladem motivace sportovních migrantů přináší sportovci z Kuby. V roce 2007 se v Dominikánské republice ocitl baseballista z Kuby, Ajani Gallardo, který následně prohlásil, že stojí o občanství Dominikánské republiky a má v plánu získat smlouvu ve Spojených státech amerických. Jako zásadní motivaci uvedl touhu postarat se o svou rodinu, což prý považuje za důležitější než jeho osobní sportovní cíle. Toto je jeden z mnoha případů, kdy se některý ze sportovců z Kuby objevil na jiném karibském ostrově. Zajímavostí právě je, že vše velmi často vypadá, jako kdyby daný sportovec vůbec nevycestoval (Carter, 2007).

Tato stále se opakující záležitost je z hlediska sportovní migrace velmi zajímavou, protože rizika, která tyto sportovci z Kuby podstupují, jsou obrovská a zcela jistě je musí hnát silná touha po odchodu ze země. Nejčastějším motivačním faktorem, který tyto sportovce donutí odejít ze země, je buď vidina ekonomického zisku v zahraničí, nebo strach o ekonomickou stabilitu rodiny daného jednotlivce (Carter, 2007).

Dalším zajímavým jevem ve sportovní migraci na Kubě je migrace řízená státem. Právě některé přední sportovní organizace na Kubě nabízejí své talentované sportovce do zahraničí. Většina těchto organizací je řízena státem a proto se objevují zásadní rozdíly oproti ostatním zemím. Pokud některá ze zmíněných organizací uzavře smlouvu o přesunu sportovce mimo kubánské hranice, získá samotný sportovec většinou pouze 10 – 15% hodnoty tohoto kontraktu a zbytek míří do státní pokladny. (Carter 2007).

Ani přesunem sportovce do zahraničí však propojení s byrokratickým aparátem Kuby nekončí, protože kubánské sportovní organizace i nadále velmi důkladně kontrolují své sportovce. I to je jeden z důvodů, proč se zlomek sportovců na Kubě rozhodne pro útek

ze země, tak jako zmíněný baseballista Ajani Gallardo. (Carter, 2007).

Velmi podstatným motivačním faktorem je, jak již bylo zmíněno, vidina ekonomického zisku v zahraničí. Na konci 20. století se v předních evropských fotbalových soutěžích prosadilo několik hráčů z Afriky a to způsobilo dvě zajímavé věci. První z nich byl vliv na „západní média“, která popisovala díky těmto hráčům Afriku v lepším světle než doposud. Druhou velmi důležitou změnou byla změna přímo na Africkém kontinentu. Mnoho dětí, které se doslechly o úspěchu svých krajanů v Evropě, začalo snít o stejném úspěchu, a to vedlo k podstatnému zvýšení zájmu afrických fotbalistů o migraci do Evropy a v menší míře také do Asie (Poli, 2010b).

2.1.3 Důsledky sportovní migrace

Sportovní migrace má dopady jak na samotné migranty, tak na soutěže, nebo celé země, kam míří (Stead a Maguire, 2000). V případě jednotlivých migrantů se mohou objevit velmi podstatné změny v životním stylu nebo dokonce úplné oproštění od dřívějších hodnot (Schieder a Presterudstuen, 2014). V rámci sportovních soutěží, kam migranti směřují, může dojít k výrazným změnám, od změn pravidel až po celkovou změnu struktury dané soutěže. Jako příklad lze uvést americkou nejvyšší fotbalovou soutěž NASL, která právě díky velkému počtu sportovních imigrantů z Evropy na sklonku kariéry, zcela změnila svou strukturu a vznikla tak v roce 1996 zcela nová liga MLS (Strutner a Parrish, 2014).

Zajímavou skupinou migrantů v tomto ohledu jsou sportovci z Fidži, zejména hráči rugby. Většina z nich míří do Japonska, kde se setkávají se zásadním problémem. Tím je naprosto odlišný životní styl v Japonsku, který se neslučuje s „vaka i taukei“, což je tradiční styl života obyvatelů Fidži. Tato skutečnost ukazuje, jak může sportovní migrace vést k sociokulturní transformaci života jedince (Schieder a Presterudstuen, 2014).

Studie z roku 2014 ukazuje, jak tyto skupiny sportovců, kteří vycestují z Fidži, praktikují určitý kompromis mezi přijetím moderního způsobu života a zachováním jejich tradičního životního stylu. Právě porovnání mezi reprezentanty Fidži, kteří vycestovali ze země a těmi, kteří nevycestovali, ukazuje, jak podstatné tyto změny jsou (Schieder a Presterudstuen, 2014).

Přes velmi úzký setrvávající vztah k mateřské zemi jsou ragbisté z Fidži, po přesunu do Japonska, denně konfrontováni s novým, modernějším stylem života. Tato

konfrontace velmi často vede k následné kritice „vaka i taukei“ právě z úst těchto migrantů. Zejména právní segregace pohlaví a neefektivní ekonomické chování jsou velmi často podrobeny ostré kritice. Takovou změnu v přístupu k tradičním hodnotám lze vysvětlit poměrně snadno. Hráči, kteří odejdou do Japonska, jsou s ostatními krajany v kontaktu jen zřídka, většinou jen během zápasů. Všichni ostatní, s kterými se stýkají (fanoušci, hráči, manažeři, atd.) jsou buď Japonci, nebo cizinci s životním stylem velmi podobným japonskému (Schieder a Presterudstuen, 2014).

Na první pohled by se mohlo zdát, že tito migranti se během nového angažmá v Japonsku mohou cítit odloučení od původního stylu života, ale opak je pravdou. Schiederova studie ukázala, že drtivá většina těchto sportovců vnímá odchod z mateřské země spíše jako úlevu a jsou rádi, že žijí jinak než uzavřeným, striktním stylem života (Schieder a Presterudstuen, 2014).

Podstatným faktem také zůstává, že veřejnost v Japonsku vnímá tyto sportovce velmi pozitivně a jejich příchod do japonských ragbyových soutěží je přijímán velmi vstřícně. Japonští fanoušci cení zejména jejich odlišný herní projev a určitý nádech exotiky, který přináší do svých týmů. Příchod hráčů z Fidži tedy ve finále znamená nejen zisk talentovaných hráčů, ale velmi často také vyšší příjem ze vstupného a marketingových kampaní, kterých se tito migranti účastní (Schieder a Presterudstuen, 2014).

Důsledky sportovní migrace lze sledovat i ve struktuře celých soutěží, kam sportovní migranti míří. Jako příklad lze uvést americké basketbalisty a jejich počet v britské basketbalové lize, který byl podroben analýze mezi lety 1982 a 1999. Výsledkem této analýzy byl podstatný jev, který se týká drtivé většiny evropských basketbalových soutěží. Tím je stále se snižující počet domácích hráčů a zvyšující se počet hráčů ze zahraničí a to zejména ze Spojených států amerických (Falcous a Maguire, 2005).

Zatímco v sezoně 1982/1983 byl poměr britských a amerických hráčů 93:26 ve prospěch britských, v sezoně 1998/1999 se tento počet takřka srovnal na 72:64 ve prospěch britských sportovců. Velmi podstatným ukazatelem je také procento celkových zahraničních hráčů působících v lize (tzn. bez britského nebo dvojího občanství). V sezoně 1982/1983 to bylo 29 % a v sezoně 1998/1999 již v britské basketbalové lize působilo 52.6 % zahraničních hráčů (Falcous a Maguire, 2005).

Toto navýšení lze odůvodnit dvěma faktory, které se výrazně projevují v evropském

basketbalu. Prvním z nich je skutečnost, že nejlepší britští basketbalisté opouštěli britskou basketbalovou ligu, a mířili do kvalitnějších evropských soutěží (např. španělská basketbalová liga), nebo do zámořské NBA. Opačným směrem naopak mířili hráči, kteří neměli dostatečnou kvalitu na tuto soutěž, ale stále převyšovali standard britské basketbalové ligy. Nejlepším příkladem tohoto chování jsou právě již zmínění hráči z USA. Druhý faktor, který výrazně akceleroval rozvoj migrace, byla změna legislativy EU, která umožnila volný pohyb občanů EU mezi hranicemi EU. To vedlo k nárůstu procenta zahraničních hráčů v britské basketbalové lize z 29.1 % v sezoně 1984/1985 na 47.4 % v sezoně 1996/1997 (Falcous a Maguire, 2005).

2.1.4 Odezva fanoušků na sportovní migranty

Právě na příkladu britské basketbalové soutěže si můžeme ukázat, jak vnímají sportovní fanoušci příchod sportovních migrantů. FALCOUS a MAGUIRE (2005) vytyčily několik zásadních faktorů, podle kterých fanoušci vnímají tyto zahraniční hráče, kteří přicházejí do Velké Británie. Prvním z nich je hledisko úspěchu jejich oblíbeného týmu. Většina z fanoušků je smířena s faktem, že pokud jejich tým chce uspět v lize, potřebuje kouče, který má konexe v USA, odkud může přivést talentované hráče z univerzit. Tito příchozí jsou podle fanoušků pro britský basketbal přínosem. Sice se jejich příchodem snižují šance na to, že se do ligy dostane některý z místních hráčů, ale jejich přítomnost a lepší výkonnost také zlepšují výkonnost domácích hráčů, kteří v lize již působí. Zároveň se fanoušci shodují, že hráči z USA předvádí „hezčí basketbal“ (Falcous a Maguire, 2005).

S čím však velmi často fanoušci mají problém, je nedostatečná hrdost na to, že tito hráči oblékají právě dres tohoto týmu. Jeden z fanoušků Leicesteru srovnává místního rodáka Hilroye, který již od svých 12 let toužil oblékat dres týmu Leicesteru Riders, se zaujetím pro hru hráčů, kteří přišli z USA. Podle tohoto fanouška většina z nich před příchodem do Velké Británie o Leicesteru ani neslyšela a na hřišti je vidět, že k městu žádný vztah nemají. Zároveň říká, že z Američanů má velmi často dojem odevzdání a nechuti vyhrát. Spíše jejich určité znechucení z toho, že neuspěli v NBA, museli přicestovat do Evropy a hrát méně kvalitní soutěž. Většina z britských fanoušků však dodává, že existují sportovci, kteří do Británie přišli a jejich zaujetí bylo velmi příkladné i přes nulové vazby k městu. Tyto výjimky jsou fanoušky vnímány velmi pozitivně (Falcous a Maguire, 2005).

Důležitou skutečností, kterou fanoušci zohledňují při hodnocení vlivu migrantů na britskou basketbalovou ligu, je také dopad na vývoj domorodých hráčů s ohledem na jejich působení v reprezentaci. To je již dlouhodobý problém britského basketbalu. Většina fanoušků se shoduje, že působení amerických hráčů v britské basketbalové lize má pozitivní dopad na vývoj domorodých hráčů, kteří se mohou v silnější konkurenci vyvíjet v lepší hráče. Podle fanoušků také přítomnost kvalitních amerických hráčů přivede k basketbalu více dětí, které tento sport zaujme. Druhá část fanoušků však dodává, že větší počet cizinců v domácí soutěži naopak brzdí vývoj domácích hráčů, protože se jich do nejvyšší basketbalové soutěže nedostane tak velký počet (Falcous a Maguire, 2005).

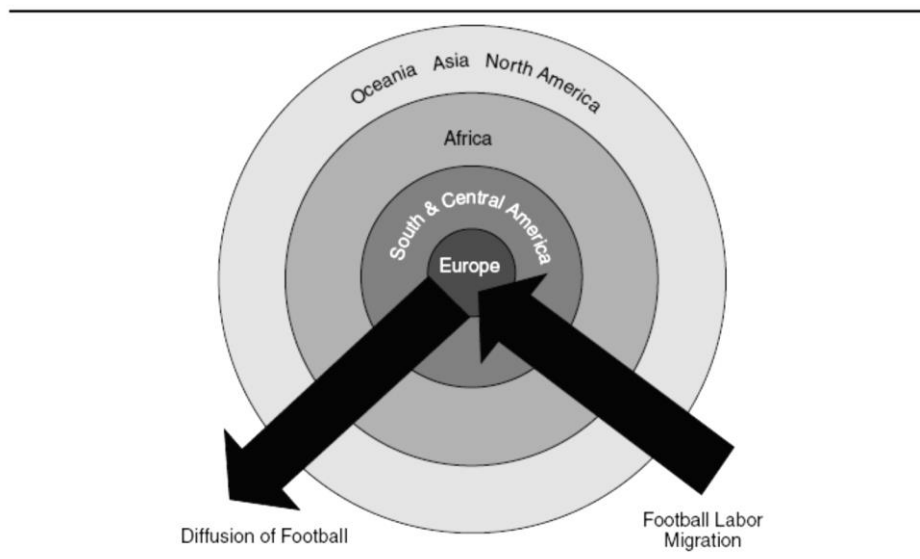
Tato zjištění lze tedy shrnout tak, že fanoušci vítají vyšší kvalitu příchozích hráčů ze zahraničí, vadí jim však jejich menší zápal pro hru a ztotožnění s kulturou a městem, ve kterém se jejich klub nachází. Skutečnost, že nahrazují domácí hráče je vnímána jen okrajově (Falcous a Maguire, 2005).

2.2 Sportovní migrace ve světovém fotbale

Migrace ve fotbale je již tradičním jevem, jehož projevy lze pozorovat na všech kvalitativních úrovních po celém světě (Maguire, 2004). Právě z důvodu obrovského zájmu o fotbal po celém světě se ve fotbale projevují změny způsobené sportovní migrací velmi silně a lze tak určit některé trendy, které sportovní migraci ve fotbale doprovázejí (Cornelissen a Solberg, 2007).

2.2.1 Fotbalový světový systém

Velmi důležitou teorií při zkoumání migrace ve fotbale je teorie světových systémů, resp. fotbalový světový systém, jenž byl publikován v roce 2002. V něm je představen graf světových fotbalových oblastí, jehož střed tvoří Evropa. Naopak na jeho okraji jsou oblasti, do kterých se fotbal dostal nejpozději a nemá tak výraznou pozici. To jsou Oceánie, Asie a Severní Amerika. Model lze shrnout jednoduše. Oblasti jsou uspořádány podle množství mezinárodních fotbalových úspěchů a prestiže domácích lig daných oblastí viz obr. 1. (Magee a Sugden, 2002).

Obr. 1 – Model fotbalového světového systému (zdroj: Magee a Sugden, 2002)

Podle provedených výzkumů existuje vztah mezi pořadím jednotlivých států ve fotbalovém žebříčku a jejich ekonomickou úrovní. Existují však velmi výrazné odchylky od této korelace. Jako příklad můžeme uvést fotbalově velmi úspěšnou Brazílii společně s Nigérií. Jejich ekonomika patří ke slabším v celosvětovém měřítku, přesto sklízí v mezinárodním měřítku velmi cenné fotbalové úspěchy. Na druhé straně ekonomičtí giganti jako USA a Japonsko již několik let patří mezi výrazně slabší fotbalové státy. Zde je vysvětlení jednoduché, v USA a Japonsku fotbal nepatří ani zdaleka mezi nejoblíbenější sporty, což je způsobeno kulturním a historickým vývojem těchto zemí (Magee a Sugden, 2002).

Z modelu fotbalového světového systému je patrné, že proud světové migrace ve fotbale směřuje přesně v opačném směru, než směr, ve kterém se v historii fotbal šířil do světa. To znamená, že většina migračních proudů směřuje z oblastí na okraji modelu, směrem k oblastem ve středu modelu, zejména do Evropy. Ne vždy končí migrační proud v jádru modelu, ale takřka vždy má dostředivý charakter (Magee a Sugden, 2002).

Autoři však podotýkají, že v budoucnu již nemusí model být zcela platný, což se v současnosti již velmi silně projevuje na příkladu Číny, která sice patří na okraj modelu fotbalového světového systému, a tudíž by měl hlavní migrační proud směřovat směrem ze země, opak je však pravdou, z důvodu obrovské ekonomické síly čínské fotbalové ligy (Leite Júnior a Rodrigues, 2017).

2.2.2 Využití sportovní migrace v čínském fotbalu

Právě fundamentální změna v přístupu k financování fotbalu v Číně je zajímavým modelem, který s největší pravděpodobností bude k vidění i v příštích letech. Hlavním iniciátorem této změny byla čínská vláda, která svým plánem na rozvoj fotbalu v letech 2016-2050 zřejmě položila základy k vybudování nové fotbalové velmoci. Právě rozvojem fotbalu, který je vnímán jako světový sport číslo 1, chce Čína akcelarovat svůj obrat ze sportu. Cílem je 460 miliard amerických dolarů v roce 2021 a 813 miliard amerických dolarů v roce 2025 (Leite Júnior a Rodrigues, 2017).

Tento čínský příklad je zajímavý v tom, že se nejen vymyká modelu fotbalového světového systému, ale zároveň se chce stát světovou velmocí s velmi kvalitní domácí soutěží, ve které by sportovní migranti měli v budoucnu pouze doplňovat kvalitní hráče z domácích farem. V současnosti tomu tak ještě není, právě naopak, čínská liga se stává silným importérem zejména evropských hráčů. Jako příklady lze uvést jména jako Hulk nebo Oscar, kteří jsou pro většinu světových fanoušků fotbalu známými osobnostmi. Z českých hráčů lze zmínit přestup Bořka Dočkala v sezoně 2016/2017 za 7.65 milionů britských liber (Leite Júnior a Rodrigues, 2017).

Chystanou reformou výchovy mládeže chce čínská vláda vytvořit ideální prostředí k výchově velmi kvalitních hráčů pro kvalitní domácí soutěž, ale zároveň množství hráčů, které jako sportovní migranti bude schopno opustit zemi, hrát v jiných kvalitních ligách a připravovat se tak pro reprezentaci Číny. Zmiňovaná reforma zasáhne do mnoha oblastí od školství až po soukromý sektor. Zásadním krokem by mělo být otevření velkého množství fotbalových škol a fotbalových hřišť. Další zásadní změna čeká školství, ve kterém čínská vláda plánuje zvýšit počet hodin tělesné výchovy (zejména fotbalu). A v neposlední řadě také apeluje na soukromý sektor, který vybízí k většímu množství investic do sportu (Leite Júnior a Rodrigues, 2017).

2.2.3 Využití sportovní migrace ve fotbalových soutěžích v USA

Zajímavé využití sportovní migrace k vybudování prestiže vlastní fotbalové soutěže využívá americká Major League Soccer. Již od svého vzniku v roce 1996 bojuje s takzvanou velkou čtyřkou amerických sportů a to baseballlem, americkým fotbalem, basketbalem a ledním hokejem. Přes veškerou snahu je však vnímána jako méně kvalitní než ostatní profesionální sportovní ligy v USA. Ve srovnání s předními fotbalovými ligami v Evropě je MLS také značně pozadu (Strutner a Parrish, 2014).

Co se sportovní migrace ve fotbale v USA týče, právě ligová předchůdkyně MLS, která se nazývala North American Soccer League (NASL), byla nazývána jako „domov důchodců evropských hráčů“, kteří na konci kariéry mířili právě do Spojených států amerických za jednoduchým výdělkem. Je však třeba podotknout, že právě tito slavní hráči pomohli jak NASL, tak MLS k rozšíření povědomí o fotbale mezi americkou veřejností. Zároveň v dnešní době již lze považovat fotbal za jeden z předních sportů v USA. Na tom se právě zasloužili hráči jako David Beckham nebo Thierry Henry (Strutner a Parrish, 2014).

2.2.4 Vývoj sportovní migrace v evropských fotbalových soutěžích

Na druhou stranu, Evropa má již tradičně velmi stabilní postavení ve fotbalovém světě, a to jak z hlediska kvality evropských lig, tak z hlediska přijatého množství sportovních migrantů (jak již bylo naznačeno v modelu fotbalového světového systému). Tuto skutečnost dokládá hned několik studií, které jsou dnes k dispozici. Výzkum z roku 2015 ukázal, že v pěti špičkových evropských fotbalových soutěžích, tzv. Big 5 (anglická Premier League, španělská La Liga, německá Bundesliga, italská Serie A a francouzská Ligue 1) hraje více než třetina zahraničních hráčů (Kunz, 2018).

Nejvyšší poměr zahraničních hráčů má anglická Premier League s 43.1% zahraničních hráčů. Následuje španělská La Liga s 37.4 %, německá Bundesliga s 36 %, italská Serie A s 34.7 % a na závěr francouzská Ligue 1 s 31.2 % (Kunz, 2018). Zajímavé jsou také statistiky pro jednotlivé kluby ze sezony 2015/2016. Takřka výhradně „importní“ tým byla anglická Chelsea, kde celých 75 % z hráčů prvního týmu, bylo ze zahraničí. Z celkového počtu 98 evropských fotbalových klubů mělo 23 z nich více než polovinu svého kádru tvořeného cizinci. To znamená, že 23.5 % špičkových evropských týmů spoléhá z většiny na zahraniční hráče (Kunz, 2018). Na druhou stranu se však také najdou kluby, které již tradičně spoléhají buď na vlastní odchovance, nebo domácí hráče. Mezi nimi vyčnívá španělské Bilbao, které přes pouhých 4 % cizinců v kádru, zůstává konkurenceschopné i na evropské scéně. Stejně procento zahraničních hráčů mělo také italské Carpi, které svou zajímavou koncepcí a rychlým postupem z 5. italské ligy až do Serie B, ukázalo zajímavou cestu ostatním italským klubům (Kunz, 2018).

Pozoruhodnou statistikou lze ukázat, jak se stále zvyšuje počet zahraničních hráčů v evropských ligách. Zároveň je potřeba si všimnout i razantního navýšení počtu zemí, z kterých tito sportovci do evropských týmů přicházejí. Zatímco v letech 1963 až 1972

hrálo v německé Bundeslize 82 zahraničních hráčů z 21 různých zemí převážně z Evropy, v sezoně 2011/2012 z celkového počtu 521 hráčů bylo 257 ze zahraničí a to dokonce ze 71 zemí světa (Kunz, 2018).

Již v roce 1994 měla Evropa zcela dominantní postavení v přílivu zahraničních hráčů. Vyplývá to ze studie Josepha Maguire, která porovnála šest fotbalových regionů. AFC (Asie), CAF (Afrika), CONCACAF (Severní Amerika, Střední Amerika a Karibik), CONMEBOL (Jižní Amerika), UEFA (Evropa) a OFC (Austrálie a Oceánie). Z celkového počtu 2377 hráčů, kteří přestoupili do zahraničního klubu, přišlo právě do evropských zemí 1442. To činí celých 61.7 % ze všech přestupů v roce 1994 (Maguire a Stead, 1998).

Velmi důležitou roli v těchto hráčských pohybech zaujímala Východní Evropa, která měla na svědomí 34.5 % přestupů hráčů do ostatních evropských zemí. Opačným směrem, tedy do Východní Evropy mířilo 36.3 % hráčů, což Maguire přisuzoval velmi častému jevu, kterým je návrat hráčů z Východní Evropy zpět do domoviny do tzv. “fotbalového důchodu” na sklonku kariéry (Maguire a Pearton, 2000).

Je však zajímavé sledovat jak se tato čísla měnila v dalších letech. Pro porovnání nám mohou sloužit dvě sezony, jako první 1995/1996 a druhá 2005/2006. Studie, která zkoumala počet zahraničních hráčů v již zmiňované Big 5 (anglická Premier League, španělská La Liga, německá Bundesliga, italská Serie A a francouzská Ligue 1), ukazuje velmi zajímavé změny v počtech těchto hráčů, z kterých lze vyčíst určitou změnu v trendu sportovní migrace v evropských fotbalových ligách.

Celkový počet hráčů působících v Big 5 vzrostl mezi sezonami 1995/1995 a 2005/2006 z 2286 hráčů na 2586 hráčů. Tedy došlo k celkovému nárůstu počtu hráčů o 13.1 %. Celkový počet zahraničních hráčů v těchto ligách však vzrostl ze 463 hráčů na 998 hráčů. To činí nárůst o 115 % (Poli, 2010a). Poměrně podstatnou zásluhu na tom má také změněná legislativa EU, která umožnila v rámci EU takřka neomezené pohyby pracovních sil, tedy i profesionálních sportovců. Za touto změnou stojí tzv. Bosmanovo pravidlo, které umožňuje hráčům přestoupit do nového klubu po vypršení smlouvy ve stávajícím klubu, bez přestupní částky inkasované stávajícím klubem (Poli, 2010a).

Na obr. 2 můžeme pozorovat změny v procentuálním zastoupení zahraničních hráčů z jednotlivých regionů v předních pěti evropských fotbalových ligách. Zatímco počet hráčů ze Západní Evropy zůstává takřka neměnný s poklesem o pouhé 3.7 %, v počtech

hráčů z dalších regionů se objevují zajímavé změny. Právě zmiňovaná Východní Evropa zaznamenala markantní pokles v počtu hráčů o 14.6 %. Na druhou stranu Latinská Amerika společně s Afrikou zaznamenala nemalý růst o 12% a 5.6 % (Poli, 2010a).

	Western Europe	Eastern Europe	Latin America	Africa	Others	Total
1995/96	39.1%	29.4%	16.6%	10.6%	4.3%	100%
2005/06	35.4%	14.8%	28.6%	16.2%	5.0%	100%
Difference	-3.7%	-14.6%	12.0%	5.6%	0.7%	0%

Obr. 2 – Změny v procentuálním zastoupení regionů původu zahraničních hráčů v Big 5 (zdroj: Poli, 2010a)

Pozoruhodných změn si můžeme všimnout i v procentuálním zastoupení hráčů z mimoevropských zemí v kádrech týmů Big 5. I zde se promítají změny v legislativě evropských zemí, které umožňují snadnější příliv sportovních migrantů i z regionů mimo Evropu. Nejvyšší nárůst lze pozorovat u italské Serie A a španělské La Ligy. Důvod nárůstu právě u těchto dvou lig bude představen později (Poli, 2010a).

	England	Germany	Spain	France	Italy
1995/96	16.7%	18.3%	42.3%	60.3%	41.1%
2005/06	26.1%	32.3%	68.0%	73.2%	65.2%
Difference	9.4%	14.0%	25.7%	12.9%	24.1%

Obr. 3 – Změny v procentuálním zastoupení zahraničních hráčů v Big 5 ze zemí mimo Evropu (zdroj: Poli, 2010a)

Pokud se detailně zaměříme na procentuální zastoupení jednotlivých regionů v Big 5, objevíme určité anomálie v rozložení zahraničních hráčů v jednotlivých ligách. Tyto anomálie můžeme považovat za důsledek jevu zvaného „migrační proudy“. Jsou to ustálené přesuny zahraničních hráčů do specifických lig v Evropě na základě kulturní nebo jiné podobnosti (Stead a Maguire, 2000).

	Germany	Italy	Spain	France	England	Total
Latin Americans	15.60%	28.70%	37.40%	12.50%	5.80%	100
Africans	9.00%	11.50%	3.40%	57.20%	18.90%	100
Eastern Europeans	42.80%	15.50%	8.10%	14.10%	19.50%	100
Western Europeans	18.90%	9.20%	12.30%	8.50%	51.10%	100

Obr. 4 – Procentuální zastoupení hráčů z jednotlivých regionů v BIG 5 v sezoně 2005/2006 (zdroj: Poli, 2010a)

Z obrázku č. 4 můžeme vyčíst jednotlivé migrační proudy. Jeden z nich směřuje již tradičně z Východní Evropy do německé Bundesligy. To i přesto, že se celkový počet hráčů příchozích do Big 5 z Východní Evropy mezi sezonami 1995/1996 a 2005/2006 výrazně snížil. Důvod zachování tohoto migračního proudu mezi Východní Evropou a Německem je velmi prostý. Je jím geografická poloha obou oblastí, která usnadňuje rychlý přesun pracovní síly (Poli, 2010a).

Ze stejného důvodu můžeme pozorovat velmi silný migrační proud ze Západní Evropy do anglické Premier League. Zde se malá vzdálenost mezi oběma regiony projevuje ještě markantněji než mezi Východní Evropou a Německem (Poli, 2010a).

Dalším velmi podstatným migračním proudem je proud mířící z Latinské Ameriky do Itálie a Španělska. Při pohledu na obr. 4 je patrné, že hráči z Latinské Ameriky míří takřka výhradně do těchto dvou zemí. Zde však nehraje roli geografická poloha, ale kulturní a historické spojení těchto oblastí (Itálie a Latinská Amerika nebo Španělsko a Latinská Amerika) (Lanfranchi a Taylor, 2001). Je zajímavé, jak dlouho tyto konexe přežijí i během silného působení globalizace a určují tak směry pohybu migrantů (Poli, 2010a).

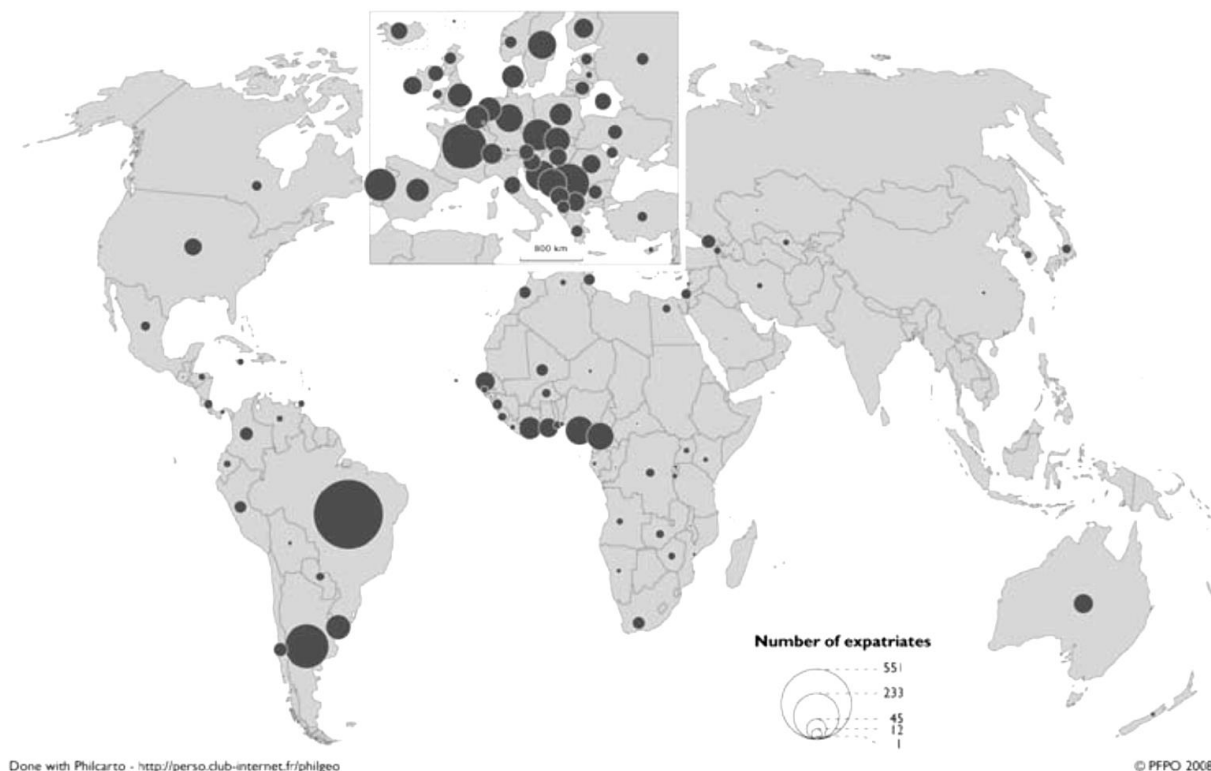
Při pohledu na procentuální zastoupení zahraničních hráčů z jednotlivých regionů v rámci francouzské Ligue 1 si můžeme všimnout obrovské převahy afrických hráčů. To je způsobeno také historickým spojením. Vztah mezi Francií a jejími bývalými koloniemi zůstává dodnes velmi vřelý a projevuje se to i v počtu afrických hráčů ve francouzské fotbalové lize (Poli, 2010a).

2.2.5 Afričtí fotbalisté jako sportovní migranti

Afričtí fotbalisté se již několik let pravidelně objevují v předních evropských soutěžích. Právě Evropa je nejoblíbenější cílovou destinací fotbalových migrantů z Afriky hned z několika důvodů. Zřejmě nejdůležitějším z nich je možnost vysokého výdělku. Podstatnou roli také hraje věhlas evropských fotbalových lig a prestiž klubů, které v těchto ligách soupeří. V roce 2008 se v třiceti předních evropských ligách pravidelně objevovalo 531 hráčů, kteří přišli do Evropy z Afriky. Tím zaujímali s 13.5 % ze všech zahraničních hráčů druhé místo, co se mimoevropských hráčů týče. Více bylo pouze hráčů z Latinské Ameriky s 25 % (979 hráčů) ze všech zahraničních hráčů

(Poli, 2010b).

Pokud se zaměříme na země původu těchto afrických hráčů, jak jsou znázorněny na obr. 5, nalezneme velmi silné jádro na západním pobřeží Afriky. Migračními velmocemi zde jsou Nigérie a Kamerun, ze kterých pochází přibližně třetina ze všech afrických hráčů, kteří zamířili do Evropy (Poli, 2010b).

Obr. 5 – Země původu všech zahraničních hráčů, působících ve třiceti předních evropských fotbalových soutěžích v roce 2008 (zdroj: Poli, 2010b)

Velmi silné postavení mezi africkými zeměmi má také Pobřeží Slonoviny a Senegal. Zajímavá je až sedmá pozice Maroka, co se týče počtu hráčů, kteří působí v zahraničí. Právě Maroko totiž dříve patřilo díky geografické poloze k silným dodavatelům svých hráčů do Evropy a to zejména do francouzských fotbalových soutěží (Poli, 2010b).

Pokud se podíváme na podíl prvních pěti zemí v tabulce počtu vyslaných hráčů do evropských soutěží, můžeme si všimnout velmi silné dominance těchto zemí. Nigérie, Kamerun, Pobřeží Slonoviny, Senegal a Ghana totiž dohromady vyslalo 62 % z hráčů, kteří v roce 2008 působili v jedné z předních třiceti evropských fotbalových soutěží (Poli, 2010b).

	Number of players	Percentage	Combined percentage
Nigeria	94	17.7	17.7
Cameroon	87	16.4	34.1
Ivory Coast	59	11.1	45.2
Senegal	45	8.5	53.7
Ghana	44	8.3	62.0
South Africa	19	3.6	65.6
Morocco	18	3.4	69.0
Mali	18	3.4	72.4
Tunisia	16	3.0	75.0
Guinea	12	2.3	77.3
Burkina Faso	10	1.9	79.2
DR of Congo	10	1.9	81.1
Sierra Leone	10	1.9	83.0
Others	89	17.0	100.0
Total	531	100.0	

Obr. 6 – Země původu jednotlivých afrických hráčů, kteří v roce 2008 působili v jedné ze třiceti předních evropských fotbalových soutěží (zdroj: Poli, 2010b)

Při pohledu na počty afrických hráčů, působících v jednotlivých zemích, najdeme mezi předními příčkami i některé země, které jsou kupodivu Africe velmi vzdálené, ať už geograficky nebo kulturně. Mezi ně patří zejména Finsko a Norsko, kde se počet afrických hráčů mezi lety 2003 a 2008 zvýšil dohromady o 30. V Norsku o 16 a ve Finsku o 14 afrických hráčů (Poli, 2010b).

	Number of clubs	Number of players recruited in Africa	Number per club
France	20	61	3.1
Belgium	18	52	2.9
Switzerland	10	25	2.5
Turkey	18	30	1.7
England	20	33	1.7
Finland	14	23	1.6
Norway	14	23	1.6
Romania	18	28	1.6
Sweden	16	24	1.5
Denmark	12	17	1.4
Germany	18	23	1.3
Ukraine	16	20	1.3
General average	456	531	1.2
Others	262	241	0.9

Obr. 7 – Počet hráčů z Afriky, kteří v roce 2008 působili v jedné ze třiceti předních evropských fotbalových soutěží (zdroj: Poli, 2010b)

Podstatným ukazatelem pro migraci afrických hráčů jsou také úrovně klubů, do kterých tito hráči směřují. Statisticky jsou afričtí hráči nejvíce koncentrováni v klubech střední

a nižší výkonnostní úrovně v evropském měřítku. Naopak například hráči z Latinské Ameriky se nejčastěji objevují ve špičkových evropských klubech. To je způsobeno z velké části i věkem, ve kterém tito fotbalisté opouští svou rodnou zemi. Průměrný africký hráč, který přišel během sezony 2007/2008 byl ve věku 18.8 let, což je přibližně o tři roky méně než jejich konkurenti z Latinské Ameriky (Poli, 2010b). Velmi podstatným faktorem, který se zde také promítá, je vyšší kvalita fotbalových soutěží v Latinské Americe, což znamená menší počet sportovců, kteří opustí svůj region, kvůli nedostatečné kvalitě domácích soutěží (Poli, 2010b).

Dalším z podstatných důvodů, které vedou ke směřování afrických hráčů do klubů nižší úrovně, je aspekt ekonomický. Zejména v Belgii, kde jsou kluby zpravidla finančně slabší, než jejich konkurenti v sousedních zemích (zejména Francie a Holandsko). To vede k častému nákupu afrických hráčů ze dvou důvodů. Zaprvé se jedná o velmi levné hráče a zadruhé mnoho belgických klubů již zcela postavilo svou koncepci na levném nákupu afrických talentů. Právě prodej těchto hráčů o několik let později do věhlasných evropských klubů s velkým ziskem je zajímavou strategií pro tyto kluby (Poli, 2006).

Je však potřeba podotknout, že hráči, kteří přicházejí z Afriky do Evropy, se potýkají velmi často s množstvím nástrah a rizik. Velmi často přicházejí jako mladí hráči, ještě bez podpisu smlouvy a proto u nich vždy hrozí, že si neseženou místo v některém z evropských týmů, nebo se dostanou do méně ekonomicky založeného klubu, který jim nabídne poměrně nízký plat (Poli, 2006).

2.3 Sportovní migrace v návaznosti na marketing

Sportovní migrace má velmi podstatný vliv také na sportovní marketing klubu, do kterého tito migranti přicházejí. Zejména hráči jsou jedním z klíčových faktorů, který se promítá do brandingu sportovního klubu (Shank, 2014).

2.3.1 Vliv sportovních migrantů na tvorbu hodnoty značky

Brand equity, neboli hodnota značky je dle Shanka tvořena třemi skupinami faktorů. Mezi ně patří faktory související s týmem, související se samotnou organizací a jako poslední faktory související s marketingem klubu (Shank, 2014).

Jako první se zaměříme na faktory související s týmem. Sem patří zejména sportovní úspěchy týmu, ale také jeho personální složení, tedy hráči nebo trenéři. Jak uvádí

GLADDEN, MILNE, SUTTON (1998), tým může být úspěšný v různých oblastech, jako prodej klubových suvenýrů nebo mediální dosah. Přesto však hlavně sportovní úspěchy hrají klíčovou roli ve vytvoření úspěšné sportovní značky. Jako příklad lze uvést příchod nového trenéra do FC Liverpool, kterým byl Jürgen Klopp. Tento tah byl vnímán jako velmi pozitivní pro celkovou klubovou image a fanouškovskou důvěru (Espn.com, 2018).

Druhé jsou faktory související se samotnou organizací. Sem patří zejména rozpis zápasů nebo také doprovodný program během sportovních akcí. Do této skupiny faktorů zasahují sportovní migranti zcela minimálně (Shank 2014).

Třetí skupinou jsou faktory související s marketingem klubu. Jako zásadní faktory lze uvést mediální pokrytí dění kolem klubu pomocí různých médií jako například televize nebo noviny. V tomto ohledu hrají sportovní migranti velkou roli, protože některé sportovní osobnosti mohou přilákat větší pozornost médií. Skvělý příklad je José Mourinho, který svým přístupem k tiskovým konferencím a celkově médiím působí výrazně na větší mediální pokrytí klubu, ve kterém se nachází (Ilharco, 2017). Jako velmi důležitý faktor považuje Shank také geografickou polohu klubu, protože konkurence v lize nebo regionu je také velmi důležitá pro výslednou hodnotu značky (Shank, 2014).

Výsledkem působení těchto skupin faktorů je výsledná hodnota značky, která prokazatelně ovlivňuje mnoho oblastí fungování klubu. Velmi pozitivně působí na zisk ze vstupného nebo podporu ze strany soukromého sektoru ve formě sponzoringu, jak uvádí BAUER, SAUER, SCHMITT (2004).

Studie z roku 2011 (Levy, 2011) dokazuje, že velký vliv na návštěvnost na fotbalových stadionech má také konkurenceschopnost soupeřů ve fotbalové soutěži. Hlavními faktory, které fotbalový fanoušek bere v potaz, pokud uvažuje o návštěvě fotbalového utkání, jsou kvalita hry, nepředvídatelnost výsledku utkání a úspěch oblíbeného klubu tohoto fanouška (Levy, 2011).

Kvalita hry v sobě zahrnuje uspokojení z předvedené hry a to od obou týmů. Do tohoto faktoru se tedy výrazně projevuje i kvalita týmu soupeře. Nepředvídatelnost výsledku utkání přímo souvisí s konkurenceschopností soupeřů v dané fotbalové soutěži. Čím více týmů se pohybuje na podobné kvalitativní sportovní úrovni, tím větší je průměrná návštěvnost zápasů těchto týmů. Úspěch oblíbeného klubu fanouška je velmi

důležitý, neboť poskytuje satisfakci z působení tohoto klubu v lize (Levy, 2011).

Z této studie tedy jasně vyplývá, že pro vyšší návštěvnost a tím pádem i lepší marketingovou pozici, je v zájmu klubů zůstat co nejvíce konkurenceschopnými v rámci jejich soutěže. Zde hrají důležitou roli sportovní migranti, kteří jsou schopni přinést potřebnou kvalitu (Levy, 2011).

Nelze opomenout ani vliv sportovních migrantů na pozornost, kterou média věnují klubu, ve kterých se tito hráči objevují. Jak uvádí CROSSAN (2017), přítomnost zahraničních hráčů může vést k většímu počtu článků v médiích o těchto hvězdách. Například Curtis Bobb, který byl několikrát během jedné sezony obdivován v médiích, díky jeho hře, která svou kvalitou a pompézností převyšovala domácí hráče (Crossan, 2017).

2.3.2 Xenofobie v českém fotbale

Součástí hodnoty značky sportovního klubu je také atmosféra, která panuje na stadionu tohoto klubu. Tu právě mohou narušit některé skupiny fanoušků, například rasistickými nebo xenofobními pokřiky. Z tohoto důvodu je velmi podstatné, aby kluby pracovali s příchody zahraničních hráčů citlivě. (Shank, 2014).

Rasistických nebo xenofobních incidentů se v českém fotbale dá najít poměrně velká spousta. Jeden z těch aktuálnějších se stal v Jablonci, kdy fanoušci v domácím sektoru vyvěsili transparent, který byl namířen proti muslimům. Byla na něm vyobrazena dívka se štítem s nápisem Evropa, která vykopává vepře s turbanem a svatou knihou islámu, Koránem, do Turecka (A2larm.cz, 2015).

Další z podobných incidentů se stal během pohárového utkání mezi Spartou a Lyonem v roce 2004. V dresu hostujícího týmu excelovali hráči černé pleti jako Essien, Wiltord nebo Govou a to vedlo k rasistickým urážkám ze strany spartánských fanoušků. Za toto chování byla pražská Sparta potrestána pokutou od UEFA ve výši 1 250 000 Kč (iRozhlas.cz, 2012).

Spartánský mluvčí Ondřej Kasík tehdy představil, jak se na Spartě snaží s rasismem bojovat. V případě nákupu hráče černé pleti se snaží, aby byl jedním z tahounů týmu a tím eliminovali rasistické tendence. Jako příklady této strategie mohou sloužit útočníci Wilfred a Kweuke. Podobný efekt mělo i angažování Fernanda Nevese do kádru FC Baník Ostrava (iRozhlas.cz, 2012).

Již dlouho dobu lze na českých stadionech slyšet také urážky, které jsou mířené na fanoušky jiných týmů. Velmi časté jsou antisemitistické pokřiky směřované na fanoušky SK Slavia Praha. Marek Jankulovski, bývalý reprezentant ve fotbale, se domnívá, že rasistické pokřiky jsou pro mnoho fanoušků důvodem, proč nejít na stadion (iDnes.cz, 2003).

Velmi aktuální je také situace, která vznikla během sezony 2017/2018 v pražské Spartě. Její příznivci totiž velmi často hrubě uráželi vlastního trenéra italského původu a dávali tak najevo, že si nemyslí, že by zahraniční trenér mohl úspěšně vést český klub (Tiscali.cz, 2017).

Velmi častou výtkou byla jazyková bariéra a neznalost místních poměrů. Velkou změnou, kterou trenér přinesl, byla také rozsáhlost realizačního týmu, který tvořilo celkem 11 lidí, což se výrazně projevilo ve výdajích na plat. Tuto skutečnost však ve své kritice takřka nikdo nezmínil a zajímavým faktem tedy je, že většině nespokojených fanoušků vadí jeho italský původ (Tiscali.cz, 2017).

3. Metodologie

Jelikož v českém prostředí nejsou k dispozici výzkumy, zabývající se odezvou fotbalových fanoušků na sportovní imigranty, pro tuto práci byl využit primární marketingový výzkum pomocí dotazníkového průzkumu.

3.1 Přípravná fáze výzkumu

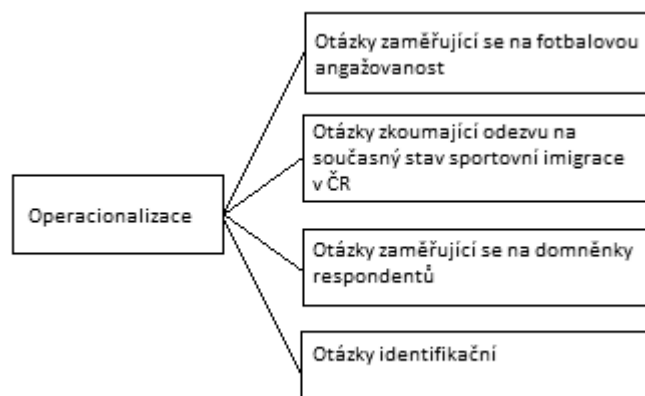
Studium problematiky a teoretická východiska práce

V této fázi výzkumu byly využity dostupné publikace a informace ke studiu problematiky sportovní migrace. Stěžejními zdroji byly dostupné vědecké články a knižní zdroje. Velkou pomocí byly publikace autorů jako MAGUIRE (2004), POLI (2010a) nebo LEVY (2011). Tyto sekundární zdroje pomohli lepší orientaci v problematice při tvorbě této práce. Vzhledem k tomu, že se dosud zřejmě nikdo názory fotbalových fanoušků na sportovní imigranty nevěnoval, zjišťuje tato práce, jaká je odezva těchto fanoušků na působení zahraničních hráčů v české fotbalové lize.

Operacionalizace teoretických východisek

Cílem výzkumu byl průzkum názorů fotbalových fanoušků týkajících se působení sportovních imigrantů v české fotbalové lize a případné změny, které by uvítali v současném systému české fotbalové ligy. Na základě operacionalizace byl sestaven dotazník, který tvořily výhradně uzavřené otázky a jedna otázka, ve které byla možnost sdělit svůj názor pomocí vlastních slov.

Na obrázku č. 8 je znázorněna operacionalizace výzkumu. První část tvoří otázky zaměřující se na fotbalovou angažovanost respondentů. Díky těmto otázkám bude možné porovnávat názory všedních fanoušků a skalních příznivců. Druhou část tvoří otázky zkoumající odezvu na současný stav sportovní imigrace v ČR. Odpovědi respondentů zde ukážou, jak vnímají respondenti vývoj počtu zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize atd. Třetí část tvoří otázky zaměřující se na domněnky respondentů, týkajících se zejména dopadu sportovní imigrace na český fotbal. Poslední část tvoří otázky identifikační, které slouží k demografické identifikaci respondentů.

Obr. 8 – Operacionalizace výzkumu (vlastní tvorba)

Ověření správné struktury dotazníku bylo provedeno pomocí pilotní studie, která byla provedena 25. 7. 2018 na skupině fotbalových fanoušků v počtu 26 lidí. Tímto byla ověřena validita získaných dat. Po dokončení pilotní studie došlo ke změnám v dotazníku. Respondentům chybělo větší množství možných odpovědí u otázky zabývající se spokojeností se současnými nařízeními, omezujícími počet cizinců v týmech české fotbalové ligy. Zároveň bylo pozměněno znění několika otázek, protože respondenti vnímali v některých případech slovo imigrant jako citově zbarvené.

3.2 Realizační fáze výzkumu

Sběr empirických dat

V této fázi byla využita výhradně sociální síť Facebook k získání respondentů pro potřeby dotazníku. Primárně uzavřené fotbalové a zájmové skupiny tzn. facebooková skupina fotbalového mužstva TJ Sokol Senohraby, dále skupiny zabývající se všeobecným děním ve fotbale (např. Fotbaloví fanoušci) a samotné fankluby českých fotbalových týmů. Dotazník se objevil celkem ve třinácti facebookových skupinách.

Elektronický dotazník byl k dispozici od 28. 7. 2018 do 15. 8. 2018 na stránce Survio.com. <<https://www.survio.com/survey/d/R2S9H3E5K9V5L6A1T>>.

3.3 Hodnotící fáze výzkumu

Statistická analýza dat

Data získaná pomocí dotazníku na webové stránce Survio.com byla exportována do souboru Microsoft Excel. Ze získaných údajů byly vytvořeny tabulky a pro snadnější interpretaci výsledků také grafy.

Výsledky výzkumu

Výsledky výzkumu jsou v samostatné kapitole a jejich interpretace byla provedena pomocí psaného textu, tabulek a grafy.

4. Analytická část

4.1 Cizinci v první české fotbalové lize

Nejvyšší česká fotbalová soutěž funguje v České republice již od roku 1993 a v současnosti nese název Fortuna Liga (FortunaLiga.cz, 2018).

V sezoně 2018/2019 poprvé funguje se změněným modelem ligy, který přináší nadstavbovou část. V ní se týmy po základní části rozdělí podle umístění do třech skupin. První z nich je skupina o titul, druhá je skupina o účast v Evropské lize UEFA a třetí je skupina o záchranu (FortunaLiga.cz, 2018).

První české fotbalové soutěže se tradičně účastní 16 týmů, 2 z nich každý rok sestupují do druhé fotbalové ligy. Sezona 2018/2019 je v tomto ohledu výjimkou, protože týmy ze spodní části tabulky budou soupeřit s týmy postupujícími z druhé fotbalové ligy o setrvání v soutěži (FortunaLiga.cz, 2018).

Z dat dostupných na oficiálních stránkách Fortuna Ligy byla vytvořena tabulku (viz tabulka č. 1 níže), která porovnává počet cizinců na soupiskách prvoligových fotbalových týmů v posledních třech sezonách. V současnosti fungují omezení fotbalové asociace, podle kterých nemůže na soupisce klubu při utkání figurovat více než 5 cizinců ze zemí mimo EU. Počet cizinců ze zemí EU v současné době není omezen.

Tabulka 1 – Počty cizinců na soupiskách prvoligových fotbalových týmů v posledních třech sezonách
(zdroj: FortunaLiga.cz, 2018; vlastní tvorba)

Tým	Sezona 16/17 - počet hráčů cizinci cizinci z EU	Sezona 17/18 - počet hráčů cizinci cizinci z EU	Sezona 18/19 - počet hráčů cizinci cizinci z EU
1. FC Slovácko	28 8 3	22 3 1	25 2 1
1. FK Příbram	30 3 1	XXXXXXXX	25 4 3
AC Sparta Praha	37 6 3	26 13 5	30 19 7
Bohemians Praha 1905	28 3 1	24 5 2	21 1 0
FC Baník Ostrava	XXXXXXXX	22 5 1	23 3 1
FC Fastav Zlín	28 7 3	23 6 2	23 6 1
FC Slovan Liberec	32 7 2	29 5 1	27 7 2
FC Viktoria Plzeň	26 7 7	22 3 3	24 4 3
FK Dukla Praha	22 8 4	27 8 4	26 9 5
FK Jablonec	31 4 2	23 3 1	21 5 2
FK Mladá Boleslav	29 6 2	27 6 2	24 6 3
FK Teplice	25 7 1	28 4 1	28 4 1
MFK Karviná	29 8 5	24 6 3	29 8 5
SFC Opava	XXXXXXXX	XXXXXXXX	23 3 0
SK Sigma Olomouc	XXXXXXXX	23 2 0	28 1 0
SK Slavia Praha	24 9 3	21 6 3	28 12 8
FC Zbrojovka Brno	23 4 1	24 5 2	XXXXXXXX
FC Vysočina Jihlava	29 6 3	30 10 5	XXXXXXXX
FC Hradec Králové	30 2 2	XXXXXXXX	XXXXXXXX
Počty celkem	451 95 43	395 90 36	405 94 42
Procento cizinců	21.0 %	22.7 %	23.2 %
Procentů cizinců z EU	9.5 %	9.1 %	10.3 %

Tabulka poskytuje velmi cenné informace o počtu cizinců, kteří byli registrováni

ve svých klubech v 1. české fotbalové lize. Do tabulky jsou zahrnuti hráči na soupiskách jednotlivých klubů bez ohledu na počet startů. Počet hráčů se v průběhu sezony může změnit. Zajímavostí je, že ani jeden z českých klubů neměl v posledních třech sezonách hráčský kádr, ve kterém by figurovali pouze čeští hráči. Pokud se podíváme na maxima a minima v počtech cizinců, najdeme oba tyto případy v současné sezoně 2018/2019. Největší počet hráčů ze zahraničí na své soupisce má totiž pražská Sparta, která z celkového počtu třiceti hráčů registrovala do soutěže 19 cizinců. To znamená vysoké procento zastoupení cizinců v kádru, přibližně 63 %. Tímto se zcela vymyká průměru české fotbalové soutěže a dokonce by s tímto procentem byla i nad průměrem všech fotbalových lig Big 5 (anglická Premier League - 43.1 % zahraničních hráčů, španělská La Liga 37.4 %, německá Bundesliga 36 %, italská Serie A 34.7 % a francouzská Ligue 1 31.2 %) (Kunz, 2018). Na druhé straně SK Sigma Olomouc má na své soupisce pro sezonu 2018/2019 jediného cizince, kterým je Bidje Manzia z Konžské demokratické republiky (FortunaLiga.cz, 2018). Poměrem jeden cizinec na celkový počet 28 hráčů, tak olomoucký fotbalový tým určil procentuální minimum zastoupení zahraničních hráčů v kádru českých prvoligových fotbalových týmů během posledních třech sezon. Právě s 3.5% se blíží zmiňovaným evropským unikátům, jako jsou například španělské Bilbao nebo italské Carpi (Kunz, 2018).

Pokud se podíváme na vývoj procentuálního zastoupení zahraničních hráčů na soupiskách českých prvoligových týmů, můžeme pozorovat mírně vzestupný trend. Mezi sezonou 2016/2017 a 2017/2018 došlo k navýšení o 1.7 % z původních 21 % na 22.7 %. O rok později došlo k navýšení o 0.5 % (čísla pro tento rok ještě nejsou finální a mohou být vyšší). V kontrastu se stabilním vzestupným trendem procenta cizinců, procento cizinců ze zemí Evropské unie kolísá mezi 9 a 11 procenty.

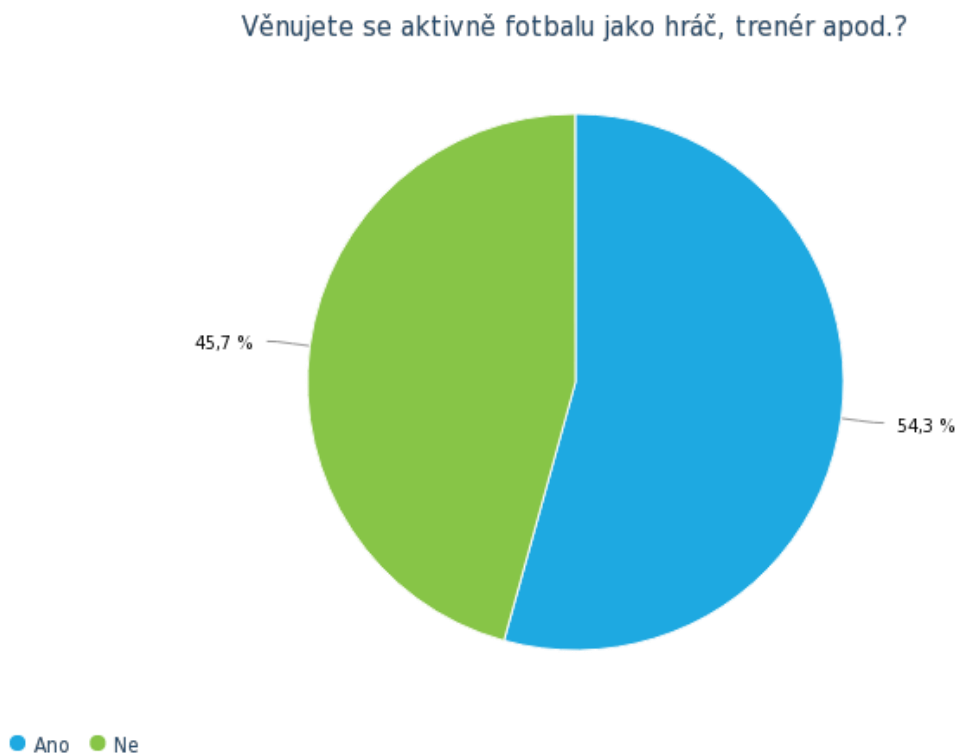
4.2 Výsledky výzkumu

Vybraný vzorek obsahuje 186 respondentů. Nejčastější doba vyplňování byla 2 až 5 minut. Pro lepší přehlednost následuje po prezentaci výsledků i jejich interpretace a diskuze.

4.2.1 Otázky zaměřující se na fotbalovou angažovanost

První sekce otázek měla za úkol zjistit, jak velkou angažovanost v dění kolem fotbalu mají respondenti.

Otázka č. 1 - Věnujete se aktivně fotbalu jako hráč, trenér apod.?

Obr. 9 – Otázka první

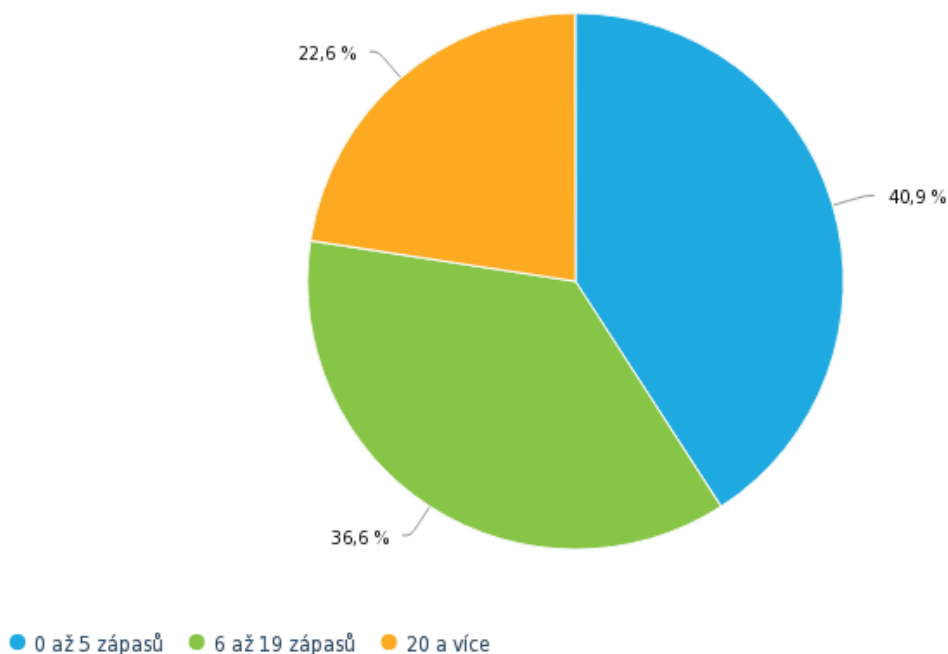
Zdroj: Vlastní výzkum

Na tuto otázku odpovědělo kladně 101 respondentů a záporně 85 respondentů. To znamená, že mezi respondenty převažují lidé, kteří se aktivně věnují fotbalu jako hráči, případně na jiné pozici.

Tato struktura respondentů umožňuje snadné a přesné porovnávání mezi odpověďmi lidí, kteří se fotbalu aktivně věnují a lidmi, kteří se fotbalu nevěnují a fotbal tedy vnímají výhradně jako fanoušci.

Otázka č. 2 - Kolik profesionálních fotbalových zápasů ročně navštívíte jako fanoušek?

Kolik profesionálních fotbalových zápasů ročně navštívíte jako fanoušek?

Obr. 10 – Otázka druhá

Zdroj: Vlastní výzkum

Tato otázka rozdělila respondenty do tří poměrně vyrovnaných skupin, z nichž nejpočetnější je ta, ve které se nachází respondenti navštěvující 0 až 5 profesionálních fotbalových zápasů ročně s počtem 76 respondentů. Následuje skupina 6 až 19 zápasů s 68 respondenty a nejméně početná skupina lidí, kteří navštěvují přes 20 profesionálních fotbalových zápasů ročně s počtem 42 respondentů.

Toto rovnoměrné rozdělení opět umožňuje přesné srovnání odpovědí respondentů z jednotlivých skupin.

Otázka č. 3 - Jaký je Váš oblíbený klub z 1. české fotbalové ligy?

Tabulka 2 – Otázka třetí

Zdroj: Vlastní výzkum

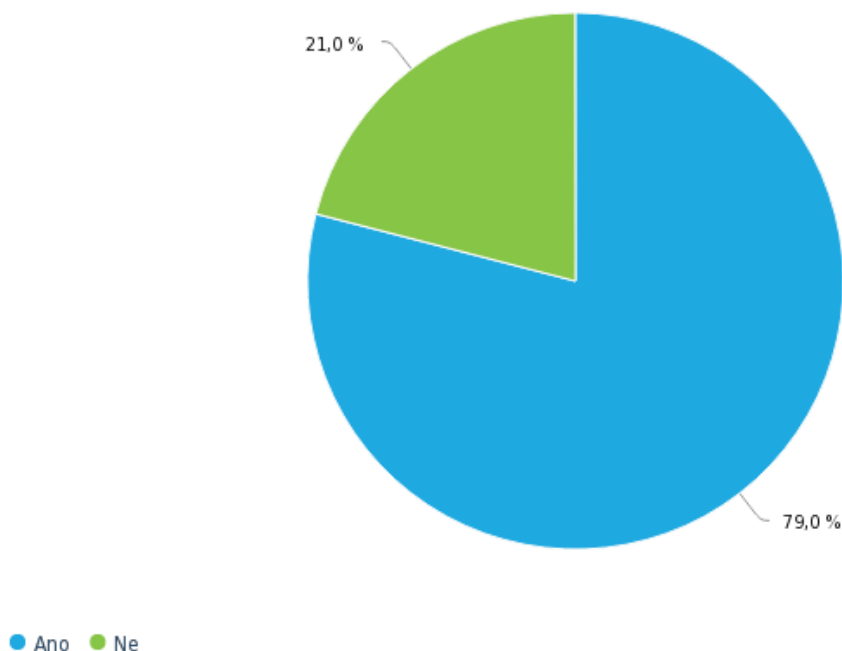
Název týmu	Počet odpovědí	Procento odpovědí
FC Slovan Liberec	67	36,0 %
AC Sparta Praha	42	22,6 %
Nepreferuji jednoznačně žádný z klubů	23	12,4 %
SK Slavia Praha	19	10,2 %
FC Baník Ostrava	9	4,8 %
FC Viktoria Plzeň	9	4,8 %
Bohemians Praha 1905	7	3,8 %
FC Fastav Zlín	3	1,6 %
FK Jablonec	2	1,1 %
SFC Opava	2	1,1 %
1. FK Příbram	1	0,5 %
FK Teplice	1	0,5 %
SK Sigma Olomouc	1	0,5 %
1. FC Slovácko	0	0 %
FK Dukla Praha	0	0 %
FK Mladá Boleslav	0	0 %
MFK Karviná	0	0 %

Největší počet respondentů podporuje FC Slovan Liberec, přesně 67. Tuto převahu v počtu odpovědí si vysvětlují velmi vstřícnou spoluprací ze strany oficiálního fanclubu FC Slovan Liberec, který jako jediný souhlasil se sdílením dotazníku na svých sociálních sítích.

Na druhém místě se nachází s počtem 42 odpovědí pražská Sparta a na čtvrtém místě pražská Slavia s počtem 19 odpovědí. Velký počet odpovědí těchto dvou klubů se dá vysvětlit jednoduše. Jsou to dva velmi tradiční české kluby a jejich fanouškovská základna je po celém území ČR velmi početná. Nezaujatých fanoušků odpovědělo na dotazník 23.

Otázka č. 4 - Sledujete aktivně dění v některé ze zahraničních fotbalových lig?

Sledujete aktivně dění v některé ze zahraničních fotbalových lig?

Obr. 11 – Otázka čtvrtá

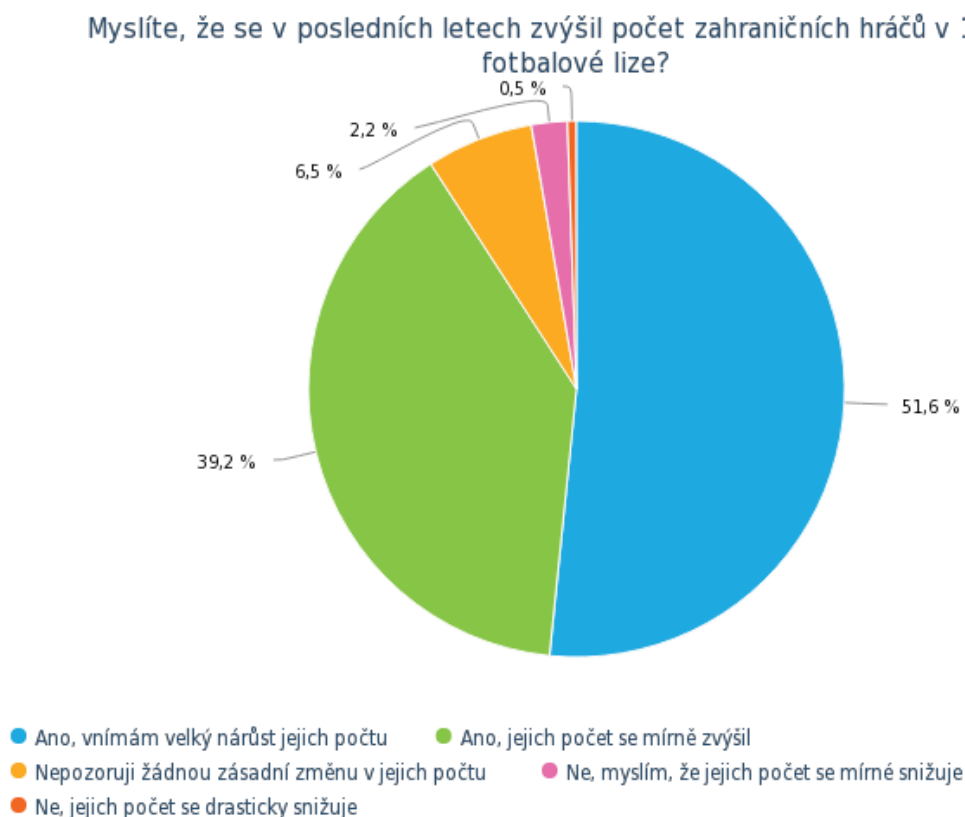
Zdroj: Vlastní výzkum

Drtivá většina respondentů sleduje dění v některé ze zahraničních lig. Počet kladných odpovědí činil 147 a záporných 39. U této otázky byly očekávány vyrovnanější výsledky počtu respondentů, z důvodu porovnání odezvy fanoušků, kteří sledují zahraniční soutěže, kde se zpravidla pohybuje větší počet sportovních migrantů než v naší soutěži, a fanoušků, kteří zahraniční soutěže nesledují. V případě tak silné převahy kladných odpovědí nebude porovnání tak přesné.

4.2.2 Otázky zkoumající odezvu na současný stav sportovní imigrace v ČR

Tato sekce otázek má za úkol zjistit názory fanoušků na současný stav omezení počtu cizinců v 1. české fotbalové lize, jejich vnímání snižujícího se nebo zvyšujícího počtu cizinců v prvoligových týmech atd.

Otázka č. 5 - Myslíte, že se v posledních letech zvýšil počet zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize?

Obr. 12 – Otázka pátá

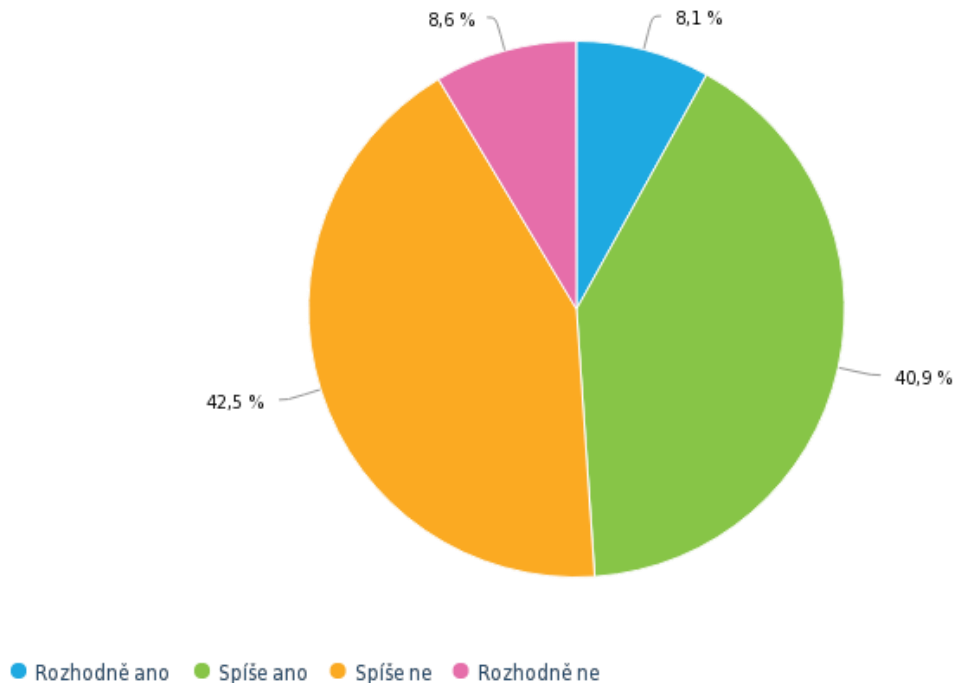
Zdroj: Vlastní výzkum

U této otázky zcela dominují kladné odpovědi. Celkem 90,8 % respondentů vnímá velký nebo mírný nárůst počtu zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize. Pouze 2,7 % respondentů se domnívá, že jejich počet klesá. Respondenti, kteří nepozorují žádnou změnu v počtu zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize v posledních letech, tvoří 6,5 % odpovědí.

Fanoušci velmi správně vnímají nárůst počtu hráčů v prvoligových týmech, ten však není nijak velký a meziročně tento nárůst v posledních třech letech nepřekročil 2 %.

Otázka č. 6 - Přivítal/a byste větší počet zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize?

Přivítal/a byste větší počet zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize?

Obr. 13 – Otázka šestá

Zdroj: Vlastní výzkum

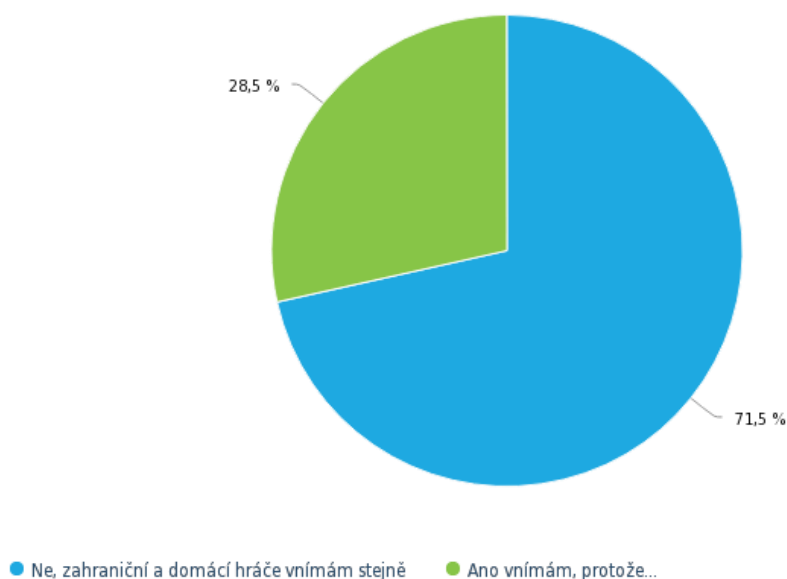
U této otázky došlo k velmi zajímavému rozložení odpovědí, které je takřka přesně zrcadlové. Větší počet zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize by spíše přivítalo 76 respondentů, zatímco 79 je spíše proti. Rozhodně pro větší počet by bylo 15 respondentů a rozhodně proti 16 respondentů.

Tyto výsledky zcela jasně ukazují, jak složitým tématem je sportovní imigrace, a jak moc je česká fanouškovská základna nejednotná v názorech na tuto problematiku.

Otázka č. 7 - Vnímáte rozdílně hráče ze zahraničí a hráče domácí?

Vnímáte rozdílně hráče ze zahraničí a hráče domácí?

Obr. 14 – Otázka sedmá

Zdroj: Vlastní výzkum

Celkem 133 respondentů uvedlo, že zahraniční hráče vnímají stejně jako domácí. Tato otázka jako jediná nabídla respondentům možnost vyjádřit svůj názor vlastními slovy v případě, že vnímají rozdílně domácí a zahraniční hráče. Tuto možnost využilo 53 respondentů.

Celkem 23 z těchto 53 uvedlo, že zahraniční hráče vnímají jinak, protože by měli být kvalitnější než domácí hráči. Níže jsou příklady těchto odpovědí.

Ano, protože očekávám, že svými výkony budou převyšovat hráče české.

Hráči ze zahraničí by měli české hráče převyšovat. Měli by do české ligy přinést vyšší kvalitu.

Dalších 7 respondentů uvedlo, že zahraniční hráče vnímají jinak, protože jejich fotbalový projev není stejný jako u domácích hráčů.

Přináší do české ligy to, co čeští fotbalisté nemůžou nabídnout. Úplně jiné pojetí fotbalu.

Obvykle přináší něco neobvyklého, hlavně pak hráči z Afriky (Wilfried, Kweuke apod.)

Deset respondentů uvedlo, že zahraniční hráče vnímá negativně, protože zabírají místo

domácím talentům, které může Česká republika využít jako reprezentanty.

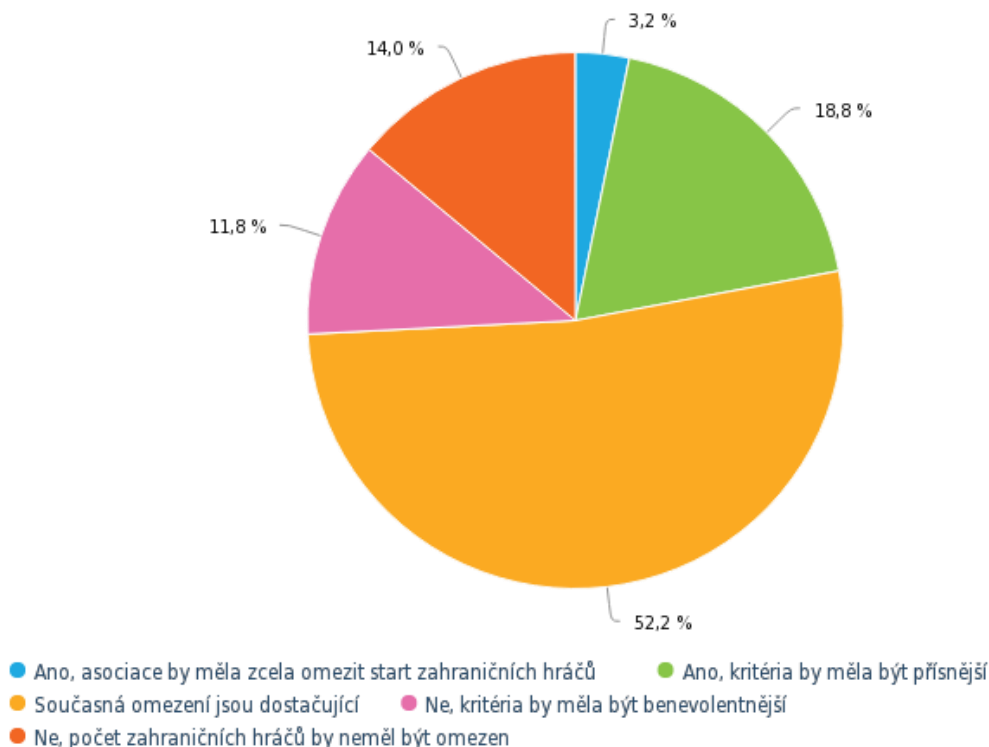
Česká reprezentace poté postrádá řadu "domácích" hráčů, kterým chybí herní praxe.

Domácí hráči mohou hrát za naši reprezentaci.

Zbylé odpovědi byly velmi často ojedinělými ve svém obsahu nebo obsahovali rasistické projevy.

Otázka č. 8 - Měla by fotbalová asociace zpřísnit kritéria ohledně využití zahraničních hráčů?

Měla by fotbalová asociace zpřísnit kritéria ohledně využití zahraničních hráčů?

Obr. 15 – Otázka osmá

Zdroj: Vlastní výzkum

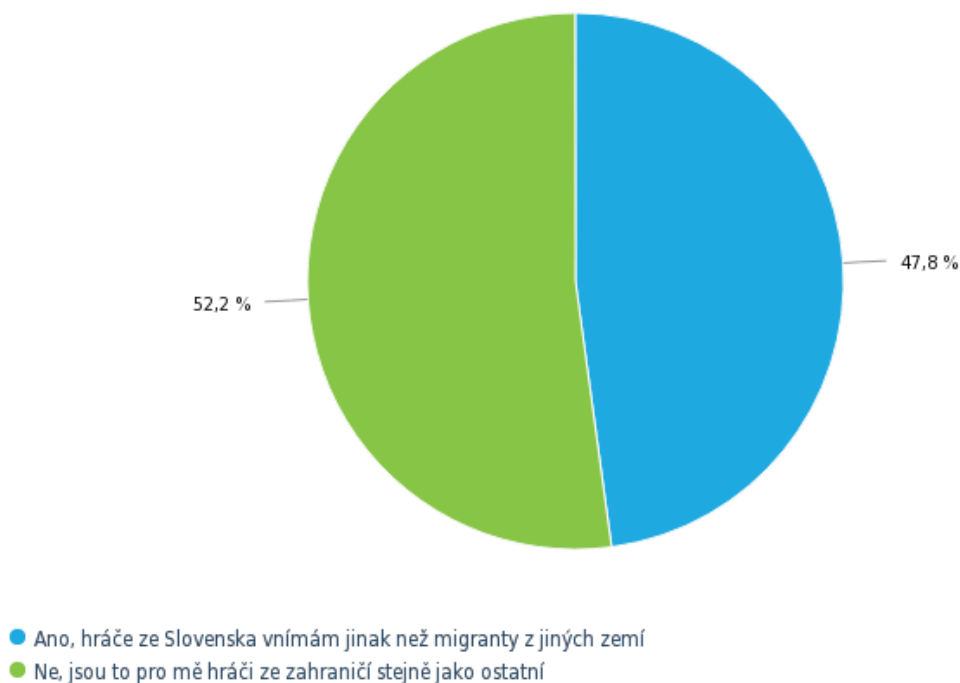
Respondenti byli nápovědou k otázce obeznámeni se současným stavem omezení ze strany fotbalové asociace. Podle těchto omezení nemůže na soupisce klubu během utkání figurovat více než 5 cizinců ze zemí mimo EU.

Největší počet respondentů se přiklání k názoru, že současná omezení ze strany fotbalové asociace jsou dostatečná, těchto respondentů je celkem 97 a tvoří tak nadpoloviční většinu. Pro přísnější kritéria by se přiklonilo 35 respondentů a naopak benevolentnější kritéria by přivítalo 22 respondentů.

Zajímavou skupinou je 26 respondentů, kteří by uvítali, kdyby fotbalová asociace vůbec neomezovala počet cizinců v prvoligových klubech. Naopak 6 respondentů se vyjádřilo pro úplný zákaz působení zahraničních hráčů v české fotbalové lize.

Otázka č. 9 - Přístupujete k hráčům ze Slovenska odlišně než k jiným hráčům ze zahraničí?

Přístupujete k hráčům ze Slovenska odlišně než k jiným hráčům ze zahraničí?

Obr. 16 – Otázka devátá

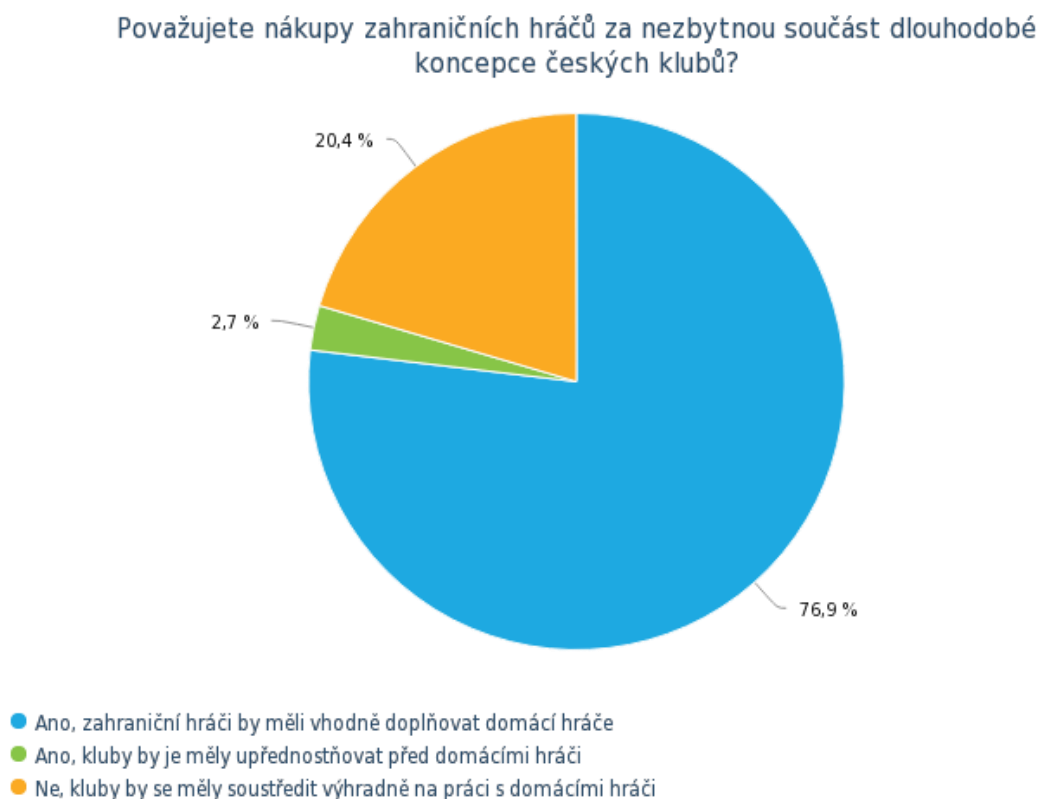
Zdroj: Vlastní výzkum

I v případě otázky zjišťující, zda respondenti vnímají hráče ze Slovenska odlišně než ostatní zahraniční hráče, došlo k velmi vyváženému rozdělení odpovědí. Celkem 89 respondentů vnímá slovenské hráče jinak než ostatní zahraniční hráče a naopak 97 je vnímá stejně jako kterékoli jiné zahraniční hráče.

Tyto výsledky opět ukazují nejednotnost fotbalových fanoušků v názorech na zahraniční hráče.

Zajímavostí je, že podobné rozložení odpovědí (tedy přibližně 50:50), mají fanoušci jak českých tak i moravských a slezských klubů.

Otázka č. 10 - Považujete nákupy zahraničních hráčů za nezbytnou součást dlouhodobé koncepce českých klubů?

Obr. 17 – Otázka desátá

Zdroj: Vlastní výzkum

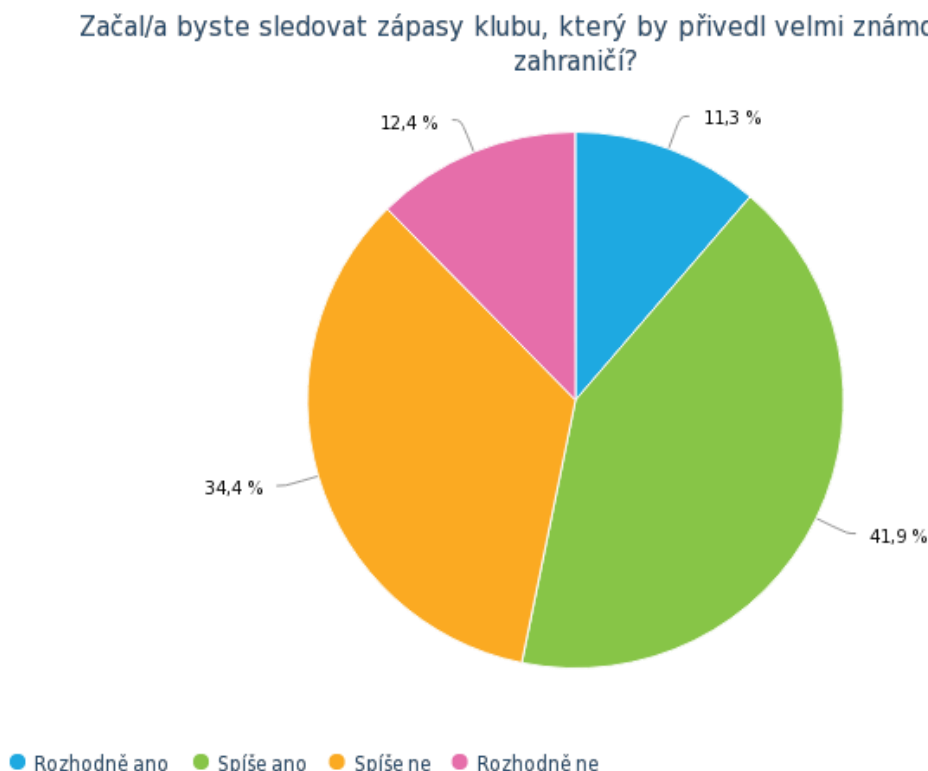
Naopak poměrně jednotný názor zaujímá česká fanouškovská základna v postoji k nákupům zahraničních hráčů v rámci dlouhodobé koncepce českých klubů. Celkem 143 z respondentů se domnívá, že zahraniční hráči by měli vhodně doplňovat domácí hráče a jejich nákupy tedy mají v dlouhodobé koncepci klubů opodstatnění. Pouze 5 respondentů se domnívá, že kluby by měly zcela upřednostňovat ve své dlouhodobé koncepci zahraniční hráče před domácími. Naopak 38 respondentů se domnívá, že by se české kluby měly v rámci dlouhodobé koncepce soustředit hlavně na práci s domácími hráči.

Zajímavé jsou tyto výsledky v porovnání s výsledky otázky č. 6. Přestože se 38 respondentů domnívá, že kluby by se měly soustředit výhradně na domácí hráče, pouze 12 z celkového počtu 186 respondentů odpovědělo na otázku, zda by přivítali větší počet zahraničních hráčů v české fotbalové lize, negativně.

4.2.3 Otázky zaměřující se na domněnky respondentů

V této sekci se nachází otázky, které zkoumají hypotetické chování nebo názory respondentů v určitých situacích. Například zda by příchod zahraniční hvězdy ovlivnil chuť respondentů sledovat zápasy klubu, do kterého tato hvězda přijde.

Otázka č. 11 - Začal/a byste sledovat zápasy klubu, který by přivedl velmi známou posilu ze zahraničí?

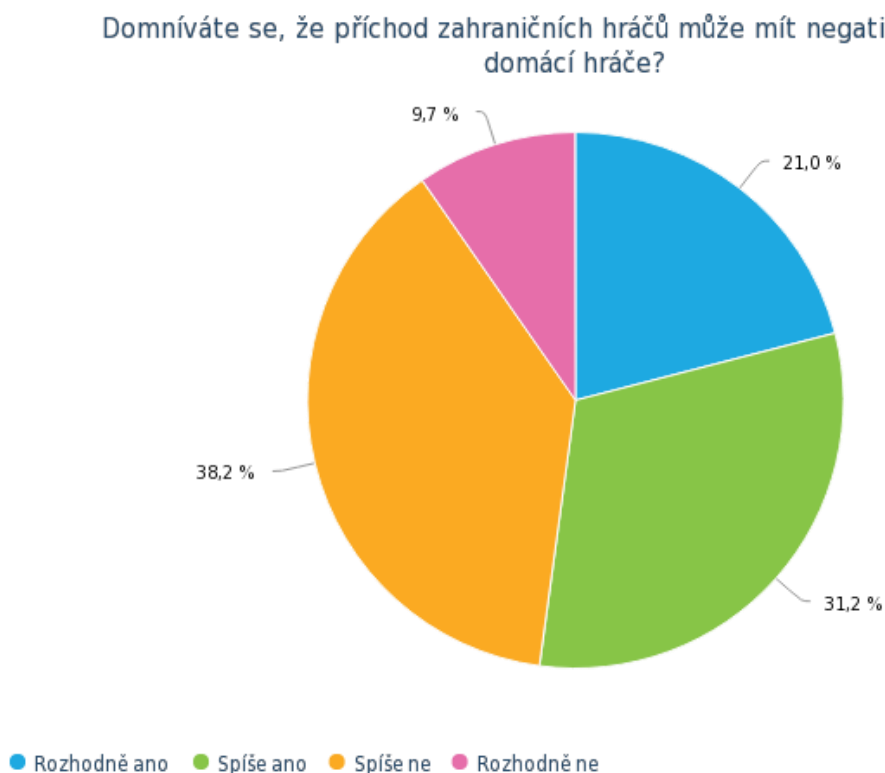

Obr. 18 – Otázka jedenáctá

Zdroj: Vlastní výzkum

Další otázka, u které se projevuje nejednotnost fanouškovské základny. Počty respondentů v jednotlivých skupinách dle odpovědí se opět takřka zrcadlově kopírují. Rozhodně ano zvolilo 21 respondentů a možnost rozhodně ne 23 respondentů. Mezi skupinami odpovědí spíše ano a spíše ne převažuje v počtu respondentů skupina respondentů, kteří by spíše začali sledovat zápasy klubu známé posily ze zahraničí. Možnost spíše ano zvolilo 78 respondentů a možnost spíše ne 64 respondentů.

Otázka č. 12 - Domníváte se, že příchod zahraničních hráčů může mít negativní dopad na domácí hráče?

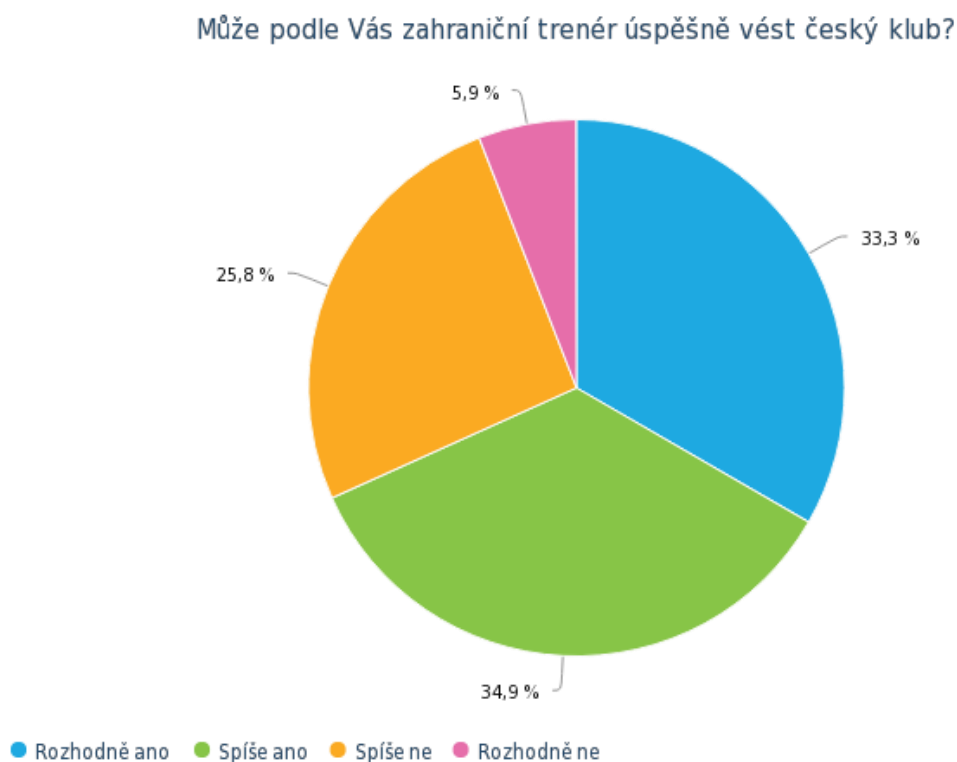
Obr. 19 – Otázka dvanáctá

Zdroj: Vlastní výzkum

Jak již bylo nastíněno v otázce č. 7, někteří z fanoušků se domnívají, že zahraniční hráči vytlačují ze sestavy domácí hráče. To je však jen jeden z několika možných negativních dopadů na domácí hráče. Výsledky otázky č. 12 ukazují, že nadpoloviční většina respondentů se domnívá, že příchod zahraničních hráčů může mít negativní dopad na domácí hráče. Možnost rozhodně ano zvolilo 39 respondentů a možnost spíše ano 58 respondentů.

Naopak 71 respondentů se domnívá, že příchod zahraničních hráčů spíše nemá negativní dopad na domácí hráče. Zbýlých 18 respondentů si rozhodně nemyslí, že by příchod zahraničních hráčů měl negativní dopad na domácí hráče.

Otázka č. 13 - Může podle Vás zahraniční trenér úspěšně vést český klub?

Obr. 20 – Otázka třináctá

Zdroj: Vlastní výzkum

Zajímavé výsledky přinesla otázka č. 13, která v kontrastu s částí této práce, pojednávající o xenofobii mezi českými fanoušky, ukazuje, že přibližně dvě třetiny respondentů se domnívají, že zahraniční trenér může úspěšně vést český klub. Možnost rozhodně ano zvolilo 62 respondentů a 65 respondentů se přiklonilo k variantě spíše ano. Pouze 11 odpovědí rozhodně ne a 48 odpovědí spíše ne, ukazuje, že fanouškovská základna z větší části věří tomu, že by zahraniční trenér mohl úspěšně vést český klub. Tento jev však stále není v českých klubech tak častý.

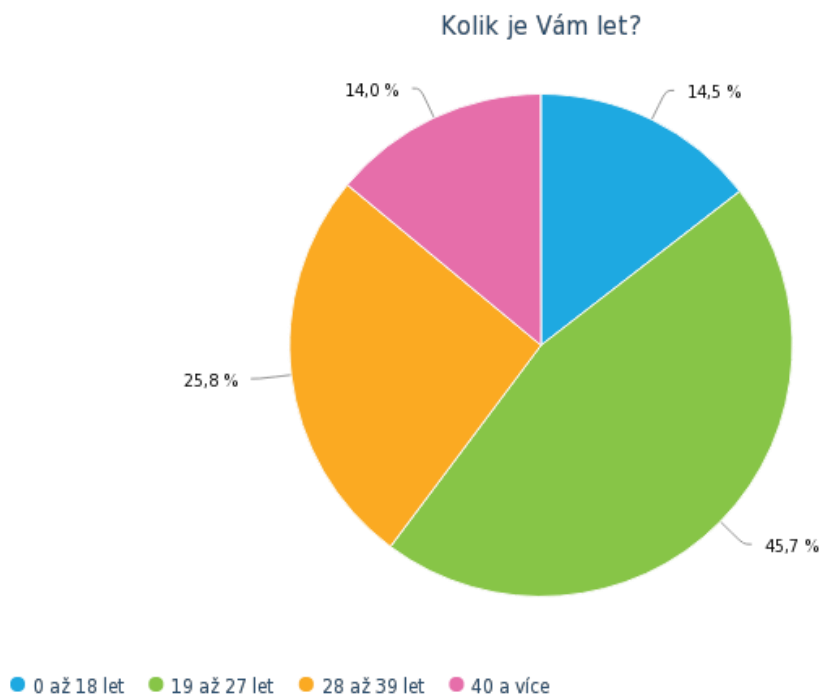
Zajímavostí je, že u respondentů, kteří zvolili jako oblíbený klub AC Sparta Praha, se tento poměr odpovědí mírně změnil. Celkem 33.3 % z nich se domnívá, že zahraniční trenér spíše nemůže vést úspěšně český klub a 9.5 % se domnívá, že zahraniční trenér rozhodně nemůže úspěšně vést český klub. V porovnání s celkovými výsledky dochází právě u těchto fanoušků k nárůstu negativních odpovědí o přibližně 10 %. Vysvětlením může být již zmiňované nepovedené angažmá spartánského trenéra italského původu v roce 2017.

4.2.4 Otázky identifikační

Poslední sektor otázek slouží k demografickému rozdělení respondentů z hlediska věku a pohlaví.

Otázka č. 14 - Kolik je Vám let?

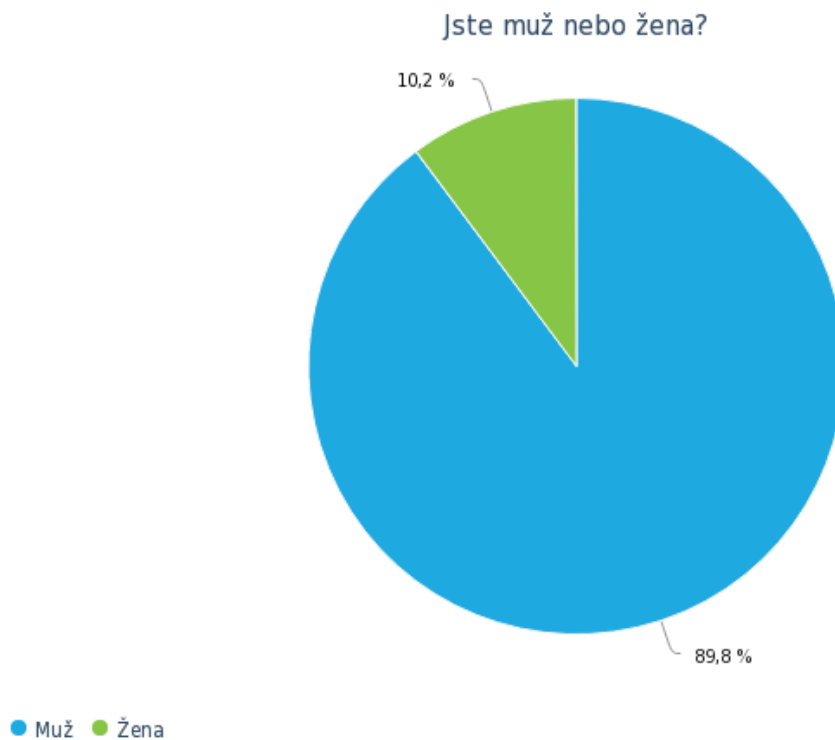

Obr. 21 – Otázka čtrnáctá

Zdroj: Vlastní výzkum

Největší zastoupení mezi respondenty má skupina 19 až 27 let, kterou tvoří 85 respondentů. Se 48 respondenty následuje skupina 28 až 39 let, s 27 respondenty skupina 0 až 18 let a nejméně početnou skupinou byla skupina, 40 a více let, do které patří 26 respondentů. Mezi respondenty došlo k celkem rovnoměrnému rozdělení, což je ku prospěchu dotazníku, který díky využití rozdílných demografických skupin, má větší výpovědní hodnotu.

Otázka č. 15 - Jste muž nebo žena?

Obr. 22 – Otázka patnáctá

Zdroj: Vlastní výzkum

Dle očekávání převažuje počet mužských respondentů nad ženskými a to v poměru přibližně 9:1. Tento nepoměr v demografickém rozložení je způsoben specifickým demografickým složením fotbalové fanouškovské základny v ČR, která je tvořena z velké část muži.

Dotazníku se zúčastnilo 167 mužů a 19 žen.

4.3 Interpretace výsledků výzkumu

Výsledky výzkumu přináší velký počet zajímavých spojitostí mezi odpověďmi. Kolem poloviny fanoušků (51.6 %) vnímá velký nárůst počtu zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize a dalších 39.2 % fanoušků vnímá mírný nárůst počtu zahraničních hráčů, ale přesto by ještě stále přibližně polovina z dotazovaných přivítala v příštích obdobích další nárůst počtu zahraničních hráčů. Naopak rozhodně proti dalším příchodům zahraničních hráčů je pouze 8.6 % respondentů. To ukazuje, že české kluby ještě zcela určitě mají prostor k angažování nových posil ze zahraničí, aniž by čelili negativní odezvě ze strany fanoušků.

Při současném stavu omezení ze strany fotbalové asociace, týkajících se počtu zahraničních hráčů v českých klubech, se však hledáček několik českých klubů v zahraničí značně zúží. Jak je totiž patrné na tabulce č. 2 v kapitole 4.1, hned několik českých klubů se v sezoně 2018/2019 nachází buď blízko maximálního počtu hráčů ze zemí mimo EU (ten je v současnosti stanoven na číslo 5), nebo tohoto počtu již dosáhli. Například pražská Sparta má na soupisce registrován mnohem vyšší počet cizinců mimo země EU, než 5, ale díky tomu, že omezení fotbalové asociace se vztahují vždy jen k soupisce hráčů vybraných k utkání, nemusí se bát, že kritéria nesplní, pokud bude mít vždy připravený dostatečný počet hráčů, na které se omezení nevztahují.

Přibližně polovina respondentů se však domnívá, že současná omezení jsou dostačující. Pokud tato omezení zůstanou i v dalších letech stejná, můžeme být svědky mnohem vyššího počtu zahraničních hráčů ze zemí EU v 1. české fotbalové lize. To však pouze za předpokladu, že se nezmění současný trend mírného růstu počtu cizinců v českých klubech.

4.3.1 Odezva fanoušků Sparty

Je však třeba podotknout, že u fanoušků pražské Sparty, která v posledních letech přivedla velké množství zahraničních hráčů, jsou tato čísla odlišná. Z těchto fanoušků vnímá velký nárůst počtu zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize dohromady 71.4 %. V porovnání s odpověďmi všech fanoušků je to nárůst o 19.8 %.

Změna se objevuje i u otázky na příchod zahraničních hráčů v dalších letech. Další příchody by rozhodně nepřivítalo 14.3 % respondentů, kteří fandí pražské Spartě. To je téměř dvakrát více, než u všech ostatních skupin respondentů.

Zároveň většina negativních slovních odpovědí u otázky, zabývající se vnímáním zahraničních hráčů, pochází právě od fanoušků AC Sparta Praha. Jako příklad lze uvést následující.

- Nemají snahu se naučit náš jazyk, chybí jim vztah k týmu.

- Jsou to obyčejný žoldáci, většinou nehrají srdcem.

- Naše liga není mentálně připravena mít hráče z ciziny. Navíc se nechtějí učit jazyk a dostávají prostor v týmu na úkor hráčů, kteří mají větší kvalitu.

Fanoušci Sparty také v porovnání s ostatními respondenty častěji volají po přísnějších opatřeních fotbalové asociace, týkajících se příchodu zahraničních hráčů. Zatímco u fanoušků Sparty je to 26.2 % respondentů, u ostatních je to jen 18.8 %.

Pokud vezmeme již zmiňovaný konec italského trenéra ve Spartě, který nebyl přijat vůbec vlídně, nejsou žádným překvapením výsledky otázky o tom, zda může zahraniční trenér úspěšně vést český klub. Fanoušci Sparty se z 31 % domnívají, že rozhodně může a 26.2% z nich si myslí, že zahraniční trenér spíše může úspěšně vést český klub. To je o 27 % méně než u ostatních skupin respondentů.

Všechna tato čísla ukazují, že vysoký počet cizinců v kádru Sparty, který se vymyká i většině evropských soutěží, již má odezvu u spartánských fanoušků. To může vést k nižší návštěvnosti a zároveň také velké nespokojenosti skalních fanoušků, kteří by mohli svými rasistickými výroky na stadionu narušit fungování zápasů. To jsou věci, které mohou mít silný negativní dopad na hodnotu značky klubu AC Sparta Praha.

To se již v sezoně 2018/2019 stalo, kdy se na hráče Sparty, Guélora Kangu, snesla vlna rasistických nadávek z kotle Sparty, když tento hráč po vstřeleném gólu oslavoval gestem signalizujícím umlčení fanoušků (iSport.cz, 2018).

4.3.2 Rozdíly u věkových skupin

Zajímavou skupinu tvoří respondenti ve věku 0-18 let. Pouze jediný z 27 respondentů spadajících do této skupiny se domnívá, že by fotbalová asociace měla zpřísnit omezení, týkající se startu zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize. Naopak 63% z nich se domnívá, že současná omezení jsou dostatečná a obrovský nárůst se projevil v počtu respondentů, kteří by nechali počet zahraničních hráčů zcela bez omezení. Jde o 25.9 % respondentů, což činí nárůst o 11.9 % v porovnání s odpověďmi všech respondentů.

Další skupinou, kde se některé výsledky výrazně liší od průměru, je skupina respondentů ve věku 28 až 39 let. Více zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize by přivítalo pouze 37.6 % z nich (18 respondentů ze 48 celkem) a naopak 58.3 % z nich by další z nich spíše nepřivítalo. To znamená nárůst o 15.8 % v porovnání s odpověďmi všech respondentů.

Odpovědi této skupiny respondentů se liší i v otázce omezení počtu zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize. Celkem 25 % ze všech odpovědí této skupiny respondentů bylo pro přísnější omezení, v porovnání s 18.8 % základního vzorku. Nárůst ve velikosti 10.3 % v porovnání se všemi odpověďmi se objevil také u názoru, že současná omezení jsou dostačující. Místo 52.2% to bylo 62.5 %.

5. Diskuse

Výzkum ukázal, že se český fotbal drží evropského trendu, který se projevuje ve stále vyšším počtu sportovních imigrantů v kádrech fotbalových týmů. Většina fanoušků příchody těchto hráčů vnímá jako součást dlouhodobé koncepce českých prvoligových klubů a přibližně 2/3 respondentů se domnívají, že i zahraniční trenéři by mohli úspěšně vést české kluby.

Nejvyšší česká fotbalová liga se však procentem zahraničních hráčů stále neblíží předním evropským soutěžím. Při porovnání zastoupení cizinců v kádrech špičkových evropských lig a 1. české fotbalové ligy, zjistíme, že evropské ligy mají přibližně dvojnásobně vyšší procentuální zastoupení cizinců ve svých ligách, jak uvádí KUNZ (2018). Jedinou výjimku tvoří AC Sparta Praha, která procentuálním zastoupením zahraničních hráčů ve svém kádru převyšuje i průměr předních evropských soutěží.

Jako hlavní důvody nižšího procentuálního zastoupení zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize ve srovnání s evropskými ligami, lze určit slabší ekonomickou pozici české ligy a také současná omezení fotbalové asociace, která limitují počet cizinců mimo země EU na soupisce klubů. Tento procentuální rozdíl mezi 1. českou fotbalovou ligou a dalšími evropskými soutěžemi, by se však měl v příštích letech snižovat, jak naznačuje trend vývoje počtu cizinců v kádrech českých týmů v posledních třech letech.

Výsledky výzkumu se shodují s výsledky, které prezentuje POLI (2010a), ze kterých vyplývá, že přes stoupající počet cizinců v evropských ligách, se v těchto ligách snižuje počet zahraničních hráčů z evropských zemí. V současnosti se v 1. české fotbalové lize pohybuje více zahraničních hráčů ze zemí mimo EU, než zahraničních hráčů ze zemí EU.

K zajímavému srovnání dochází při pohledu na studii z roku 2005, za kterou stojí FALCOUS a MAGUIRE (2005). V ní se fanoušci týmů z britské basketbalové ligy vyjádřili ke sportovním imigrantům, zejména z USA. Velká část těchto fanoušků vyzdvihovala zejména přínos herní kvality do soutěže. Stejně se vyjádřili i fotbaloví fanoušci během výzkumu v této bakalářské práci. Celkem 23 z 53 slovních odpovědí shodně označilo zahraniční hráče za přínos kvality do 1. české fotbalové ligy. Dalších 7 slovních odpovědí se vyjádřilo kladně k jinému fotbalovému pojetí a oživení,

které tito imigranti přinášejí.

Shoda se studií z roku se nachází i v negativním hodnocení sportovních imigrantů. Deset z 53 respondentů uvedlo, že sportovní imigranti brání vývoji domácích hráčů, které můžeme později využít pro reprezentační tým.

FALCOUS a MAGUIRE (2005) jako jeden z hlavních bodů kritiky ze strany fanoušků uvádí menší zaujetí pro hru a zápal pro tým. Fanoušci 1. české fotbalové ligy na druhou stranu, dle provedeného výzkumu, tyto výčitky směrem k zahraničním hráčům nemají. V tomto ohledu se negativně vyjádřili pouze dva respondenti, shodně fanoušci týmu, který v 1. české fotbalové lize využívá největší počet zahraničních hráčů, a to AC Sparta Praha. Jejich kritika zněla následovně:

- Jsou to obyčejný žoldáci, většinou nehrají srdcem.

- Nemají snahu se naučit náš jazyk, chybí jim vztah k týmu.

Příznivé podmínky pro sportovní migranty ze Slovenska u nás potvrzují názory fotbalových fanoušků, kteří v provedeném výzkumu v této práci uvedli, že hráče ze Slovenska vnímají jinak, než ostatní zahraniční hráče. Vyjádřilo se tak 47.8% respondentů a potvrzují tak, že v rámci dvou kulturně a historicky příbuzných zemí sehrávají velkou roli tzv. „migrační proudy“ i dlouho po rozdělení těchto zemí (Stead a Maguire, 2000).

STEAD a MAGUIRE (2000), tento příklad demonstrují nejčastěji na vztahu zemí s jejich bývalými koloniemi. V našem případě jsou to dvě země, které se v nedávné době rozdělili z jednoho samostatného státu, tedy vznik České republiky a Slovenské republiky z Československa v roce 1993.

6. Závěr a doporučení

V posledních několika letech se v předních evropských ligách stále výrazněji projevuje trend zvyšujícího se procentuálního zastoupení zahraničních hráčů v domácích klubech. Tento trend bude s největší pravděpodobností utvářet evropský fotbal i v příštích letech.

Příchody sportovních imigrantů by však měli být cílené, promyšlené a shodovat se s dlouhodobou koncepcí fotbalových klubů, jinak může dojít k narušení marketingového mixu sportovních organizací. Velkou roli zde hrají fanoušci a jejich reakce na tyto sportovní imigranty. Z toho důvodu je potřeba, aby kluby 1. české fotbalové ligy měly přehled o názorech a postojích fanoušků vůči současným zahraničním hráčům v klubech, ale také k případným budoucím posilám.

Fanoušci ovlivňují mnoho aspektů marketingového mixu sportovních klubů a zejména dopad chování fanoušků na hodnotu značky sportovního klubu je značný. Ovlivňují nejen návštěvnost (a tím i podstatné příjmy ze vstupného), ale také další aspekty jako atmosféra na stadionu a image v médiích. Tyto aspekty jsou provázány s dalšími důležitými součástmi hodnoty značky, jako například sponzoring.

Sponzoři častěji sponzorují kluby, které jsou častěji vystaveny pozitivnímu mediálnímu zájmu a jejichž sportovní akce probíhají bez negativních projevů, jakými rasismus a xenofobie zcela jistě jsou. Příkladem této situace je nedávná konfrontace fanoušků AC Sparta Praha se zahraničním trenérem a hráči, která vedla k narušení vztahu mezi klubem a fanoušky, ale také mezi klubem a médii.

Výzkum provedený v této práci ukazuje, že většina fanoušků je otevřena příchodu dalších zahraničních hráčů do 1. české fotbalové ligy, tito hráči by však měli podle nich vhodně doplňovat domácí hráče. Výzkum však ukazuje, že se někteří fanoušci obávají negativního dopadu příchodu zahraničních hráčů na domácí hráče. Shodují se na tom, že v případě příchodu hvězdného hráče ze zahraničí budou ochotni sledovat zápasy tohoto hráče, potažmo i klubu. Takovéto přestupy mohou vylepšit PR komunikaci českých fotbalových klubů.

Z výzkumu také vyplývá, že kluby by měly angažovat zahraniční hráče v případě, kdy kvalitou převyšují hráče domácí, tak aby jejich výkon naplnil očekávání fanoušků. V opačném případě se na příchozí zahraniční hráče může snést vlna kritiky a to bohužel i v podobě rasistických útoků.

V českém fotbalovém prostředí zůstává v oblasti sportovní migrace mnoho nezodpovězených otázek, kterými se mohou zabývat budoucí výzkumy. Jako příklad lze uvést vliv sportovních imigrantů na sportovní výsledky týmů nebo návštěvnost na stadionech. Otevírá se také prostor pro výzkum ve stejné oblasti, který může v příštích letech aktualizovat výsledky této práce.

7. Použitá literatura a internetové zdroje

- [1] *A2larm.cz*. Xenofobie na fotbalových stadionech. [online]. 2015, poslední revize 2018 [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: < <https://a2larm.cz/2015/08/xenofobie-na-fotbalovych-stadionech/>>.
- [2] BALE, J. – MAGUIRE, J. *The Global Sports Arena: Athletic talent migration in an interdependent world*, 1. vyd. Londýn: Routledge, 1994. ISBN 9780714641164.
- [3] BAUER, H. H. – SAUER N. E. – SCHMITT, P. Customer-based brand equity in the team sport industry: Operationalization and impact on the economic success of sport teams. *European Journal of Marketing*, 2005, roč. 39, č. 5/6, s. 496-513.
- [4] CARTER, T. F. Family Networks, State Interventions and the Experience of Cuban Transnational Sport Migration. *International Review for the Sociology of Sport*, 2007, roč. 42, č. 4, s. 371-389.
- [5] CORNELISSEN, S. – SOLBERG, E. Sport Mobility and Circuits of Power: The Dynamics of Football Migration in Africa and the 2010 World Cup. *Politikon*, 2007, roč. 34, č. 3, s. 295-314.
- [6] CROSSAN, W. Representation of sporting migrants: primary versus secondary. *European Journal for Sport and Society*, 2017, roč. 14, č. 1, s. 5-25.
- [7] *ESPN.com*. Sir Alex Ferguson hails Jurgen Klopp at Liverpool, rejects transfer committee. [online]. 2015, poslední revize 2018 [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: < <http://global.espn.com/football/barclays-premier-league/story/2655731/sir-alex-ferguson-hails-liverpool-jurgen-klopp-appointment>>.
- [8] FALCOUS, M. – MAGUIRE, J. Globetrotters and Local Heroes? Labor Migration, Basketball, and Local Identities. *Sociology of Sport Journal*, 2005, roč. 22, č. 2, s. 137-157.
- [9] *FortunaLiga.cz*. Historie ligy | FORTUNA:LIGA. [online]. 2018, poslední revize 2018 [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: < <https://www.fortunaliga.cz/historie-landing>>.
- [10] GLADDEN, J. M. – MILNE, G. R. – SUTTON, W. A. A Conceptual Framework for Assessing Brand Equity in Division I College Athletics. *Journal of Sport Management*, 1998, roč. 12, č. 1, s. 1-19.
- [11] *iDnes.cz*. Za rasismus v Česku se reprezentanti stydí. [online]. 2003, poslední

revize 2018 [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: < https://fotbal.idnes.cz/za-rasismus-v-cesku-se-reprezentanti-stydi-fk5-/fot_reprez.aspx?c=A030429_222606_fot_reprez_rou>.

[12] ILHARCO, F. The relevance of media in football coaching: the case of José Mourinho's leadership approach. *Soccer & Society*, 2017, roč. 18, č. 1, s. 1-18.

[13] *iRozhlas.cz*. Z českého fotbalu se ztrácí rasismus, ale také hráči tmavé pleti. [online]. 2012, poslední revize 2018 [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: < https://www.irozhlas.cz/sport_fotbal/z-ceskeho-fotbalu-se-ztraci-rasismus-ale-take-hraci-tmave-pleti_201211221046_tjelinkova>.

[14] *iSport.cz*. Případ Kanga. Jak situaci řeší Sparta? A jaký je pohled z kotle? [online]. 2018, poslední revize 2018 [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: < <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-1-liga-rocnik-2018-19/341326/pripad-kanga-jak-situaci-resi-sparta-a-jaky-je-pohled-z-kotle.html>>.

[15] JIMÉNEZ, S. – LORENZO, A. – IBÁNEZ, S. Development of Expertise in Spanish Elite Basketball Coaches. *Revista Internacional de Ciencias del Deporte*, 2009, roč. 5, č. 17, s. 19-32.

[16] KUNZ, V. *Sportovní marketing. CSR a sponzoring*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0560-1.

[17] LANFRANCHI, P. – TAYLOR, M. *Moving with the Ball: The Migration of Professional Footballers*. 1. vyd. Oxford: Berg Publishers, 2001. ISBN 978-1859733073.

[18] LEITE JÚNIOR, J. - RODRIGUES, C. The Chinese football development plan: soft power and national identity. *Holos*, 2015, roč. 5, č. 33, s. 114-124.

[19] LEVY, P. *Sports Administration: An examination of the competitive balance concept through European and Brazilian domestic soccer leagues comparison*. Sao Paulo, 2011. 106. s. Diplomová práce na Escola de Administração de Empresas de São Paulo Fundação Getúlio Vargas. Vedoucí diplomové práce Prof. Dr. Mário Aquino Alves.

[20] MAGEE, J. – SUGDEN, J. The World at their Feet. *Journal of Sport & Social Issues*, 2002, roč. 26, č. 4, s. 421-437.

[21] MAGUIRE, J. – PEARTON, R. The impact of elite labour migration on the

identification, selection and development of European soccer players. *Journal of Sports Sciences*, 2000, roč. 18, č. 9, s. 759-769.

[22] MAGUIRE, J. – STEAD, D. Border crossings: Soccer labour migration and the European Union. *International Review for the Sociology of Sport*, 1998, roč. 33, č. 1, s. 59-73.

[23] POLI, R. African migrants in Asian and European football: hopes and realities. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*, 2010b, roč. 13, č. 6, s. 1001-1011.

[24] POLI, R. Migrations and Trade of African Football Players: Historic, Geographical and Cultural Aspects. *Africa Spectrum*, 2006, roč. 41, č. 3, s. 393-414.

[25] POLI, R. Understanding globalization through football: The new international division of labour, migratory channels and transnational trade circuits. *International Review for the Sociology of Sport*, 2010a, roč. 45, č. 4, s. 491-506.

[26] SHANK, M. – LYBERGER, M. *Sports Marketing: A Strategic Perspective*, 5. vyd. Londýn: Routledge, 2014. ISBN 9781317743453.

[27] SCHIEDER, D. – PRESTERUDSTUEN, G. H. Sport Migration and Sociocultural Transformation: The Case of Fijian Rugby Union Players in Japan. *The International Journal of the History of Sport*, 2014, roč. 31, č. 11, s. 1359-1373.

[28] STEAD, D. – MAGUIRE, J. “Rite De Passage” or Passage to Riches? The Motivation and Objectives of Nordic/Scandinavian Players in English League Soccer. *Journal of Sport & Social Issues*, 2000, roč. 24, č. 1, s. 36-60.

[29] STRUTNER, M. – PARRISH, CH. Making Soccer “Major League” in the USA and Beyond: Major League Soccer’s First Decade. *Sport History Review*, 2014, roč. 45, č. 1, s. 23-36.

[30] *Tiscali.cz*. Spartě neubližuje 'italský parchant', ale xenofobní český rybničec. [online]. 2017, poslední revize 2018 [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: <<https://zpravy.tiscali.cz/sparte-neublizuje-italsky-parchant-ale-xenofobni-cesky-rybnicek-301806>>.

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Model fotbalového světového systému - str. 17

Obrázek 2 - Změny v procentuálním zastoupení regionů původu zahraničních hráčů v Big 5 - str. 21

Obrázek 3 - Změny v procentuálním zastoupení zahraničních hráčů v Big 5 ze zemí mimo Evropu - str. 22

Obrázek 4 - Procentuální zastoupení hráčů z jednotlivých regionů v BIG 5 v sezoně 2005/2006 - str. 22

Obrázek 5 - Země původu všech zahraničních hráčů, působících ve třiceti předních evropských fotbalových soutěžích v roce 2008 - str. 24

Obrázek 6 - Země původu jednotlivých afrických hráčů, kteří v roce 2008 působili v jedné ze třiceti předních evropských fotbalových soutěží - str. 25

Obrázek 7 - Počet hráčů z Afriky, kteří v roce 2008 působili v jedné ze třiceti předních evropských fotbalových soutěží - str. 25

Obrázek 8 - Operacionalizace výzkumu - str. 31

Obrázek 9 – Otázka první - str. 35

Obrázek 10 – Otázka druhá - str. 36

Obrázek 11 – Otázka čtvrtá - str. 38

Obrázek 12 – Otázka pátá - str. 39

Obrázek 13 – Otázka šestá - str. 40

Obrázek 14 – Otázka sedmá - str. 41

Obrázek 15 – Otázka osmá - str. 42

Obrázek 16 – Otázka devátá - str. 43

Obrázek 17 – Otázka desátá - str. 44

Obrázek 18 – Otázka jedenáctá - str. 45

Obrázek 19 – Otázka dvanáctá - str. 46

Obrázek 20 – Otázka třináctá - str. 47

Obrázek 21 – Otázka čtrnáctá - str. 48

Obrázek 22 – Otázka patnáctá - str. 49

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Počty cizinců na soupiskách prvoligových fotbalových týmů v posledních třech sezonách – str. 33

Tabulka 2 – Otázka třetí – str. 37

Přílohy

Příloha č.1 – Dotazník

Odezva fotbalových fanoušků na sportovní imigranty

Dobrý den,

jmenuji se Martin Chalupník a ve své bakalářské práci se zabývám odezvou fotbalových fanoušků na sportovní imigranty. Ke sběru dat využívám tento krátký dotazník a proto bych Vás chtěl poprosit o jeho vyplnění. Vyplnění dotazníku je anonymní a respondenti jeho vyplněním souhlasí se zveřejněním výsledků do bakalářské práce.

1. Věnujete se aktivně fotbalu jako hráč, trenér apod.?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano
 Ne

2. Kolik profesionálních fotbalových zápasů ročně navštívíte jako fanoušek?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 0 až 5 zápasů
 6 až 19 zápasů
 20 a více

3. Jaký je Váš oblíbený klub z 1. české fotbalové ligy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

☐ Nepreferuji jednoznačně žádný z klubů	☐ SK Slavia Praha	☐ AC Sparta Praha	☐ Bohemians Praha 1905	☐ FK Dukla Praha
☐ FC Baník Ostrava	☐ FC Fastav Zlín	☐ FK Teplice	☐ 1. FK Příbram	☐ FC Viktoria Plzeň
☐ SK Sigma Olomouc	☐ FC Slovan Liberec	☐ 1. FC Slovácko	☐ FK Jablonec	☐ SFC Opava
☐ FK Mladá Boleslav	☐ MFK Karviná			

4. Sledujete aktivně dění v některé ze zahraničních fotbalových lig?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano
 Ne

---

5. Myslíte, že se v posledních letech zvýšil počet zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, vnímám velký nárůst jejich počtu
- Ano, jejich počet se mírně zvýšil
- Nepozoruji žádnou zásadní změnu v jejich počtu
- Ne, myslím, že jejich počet se mírně snižuje
- Ne, jejich počet se drasticky snižuje

6. Přivítal/a byste větší počet zahraničních hráčů v 1. české fotbalové lize?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

7. Vnímáte rozdílně hráče ze zahraničí a hráče domácí?

Nápověda k otázce: *Pokud ano, uveďte prosím v čem.*

- Ne, zahraniční a domácí hráče vnímám stejně
- Ano vnímám, protože...

8. Měla by fotbalová asociace zpřísnit kritéria ohledně využití zahraničních hráčů?

Nápověda k otázce: *V současnosti je omezen počet hráčů ze zemí mimo EU na soupisce na 5.*

- Ano, asociace by měla zcela omezit start zahraničních hráčů
- Ano, kritéria by měla být přísnější
- Současná omezení jsou dostačující
- Ne, kritéria by měla být benevolentnější
- Ne, počet zahraničních hráčů by neměl být omezen

9. Přístupujete k hráčům ze Slovenska odlišně než k jiným hráčům ze zahraničí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, hráče ze Slovenska vnímám jinak než migranty z jiných zemí
- Ne, jsou to pro mě hráči ze zahraničí stejně jako ostatní

10. Považujete nákupy zahraničních hráčů za nezbytnou součást dlouhodobé koncepce českých klubů?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, zahraniční hráči by měli vhodně doplňovat domácí hráče
- Ano, kluby by je měly upřednostňovat před domácími hráči
- Ne, kluby by se měly soustředit výhradně na práci s domácími hráči

11. Začal/a byste sledovat zápasy klubu, který by přivedl velmi známou posilu ze zahraničí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

12. Domníváte se, že příchod zahraničních hráčů může mít negativní dopad na domácí hráče?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

13. Může podle Vás zahraniční trenér úspěšně vést český klub?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

14. Kolik je Vám let?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 0 až 18 let
- 19 až 27 let
- 28 až 39 let
- 40 a více

15. Jste muž nebo žena?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Muž
- Žena